

AUSTRALIJOS LIETUVIS

DVISAVAITINIS AUSTRALIJOS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

LITHUANIAN FORTNIGHTLY

SEPTINTIEJI METAI

Kaina/Price 1/9

ADELAIDE, 1954 m.

Rugpjūčio/Aug. 23 d.

Registered at G.P.O., Adelaide,
for transmission by post as a periodical.

Nr. 17(154)

AZIJOS PAKTAS BUS PASIRASYTAS SEKANTI MENESI

Po keturių mėnesių aktyvios veiklos, kurios iniciatyva išplaukė iš JAV-bių, pagaliau 8 valstybės galutinai sutarė pasirašyti Pietų-Rytų Azijos gynybos sutartį, trumpai vadinamą S A E T O (South-East Asian Treaty Organization). Rugsėjo 6 dieną, Baguio mieste, Filipinuose, susirenka JAV-bių, Anglijos, Prancūzijos, Australijos, N. Zelandijos, Siamo, Filipinų ir Pakistano atsakingi pareigūnai, kurie galutinai aptars kalbos sutarties redakciją ir, kaip manoma, trijų — penkių dienų laikotarpyje ją pasirašys.

Siuo reikalu JAV-bių vyriausybė paskelbė tokį oficialų pranešimą:

"JAV-bių vyriausybė sutarė su kitomis panašiai galvojančiomis vyriausybėmis, kad padėtis Pietų-Rytų Azijoje reikalauja įkurti kolektyvinę saugumo sistemą, sutinkamai su Jungtinių Tautų charterio principais, kad sustiprintų taiką Pietų-Rytų Azijoje ir Pietų-Vakarų Pacifike".

Toliau pranešime sakoma, kad tuo tikslu rugsėjo 6 dieną atitinkamų vyriausybės atstovai susitiks Baguio mieste, Filipinuose, kur ir bus galutinai sutartis pasirašyta.

Pažymėtina, kad Indo-Kinijos tautos

Indija reikalauja portugalus pasitraukti iš Goa

Jau nuo 1510 metų Portugalija turi Indijoje Goa provinciją, kurios plotas apie 1300 kv. mylių su apie 700.000 gyventojų. Prieš septynis metus Indijai išsilaisvinus iš Anglijos priklausomybės, Goa provincijos likimas taip pat pasidarė aktualus. Pagaliau rugpjūčio 15 dieną, švenčiant septynių metų laisvės atgavimo sukaktį, Indijos min. pirmininkas Pandit Nehru, kalbėdamas prieš 100.000 indų, oficialiai pareiškė:

"Yra neįmanoma, kad mažas gabalėlis mūsų žemės liktų kolonijos būklėje laisvosios Indijos teritorijoje.

"Indija nenori jokios pagalbos iš šalies Goa klausimui išspręsti.

Tačiau tai yra bandymas visoms tautoms. Mes turime dabar stebėti ir žiūrėti, kaip įvairios tautos reaguos į šią problemą; kurią pusę jos palaikys ir kokį duos patarimą Portugalijai.

"Jeigu pasaulio tautos duos Portugalijai teisingus patarimus, tai Goa klausimas galės būti taikiai išspręstas, bet jeigu bus duoti klaidingi patarimai, tai šioje srityje padidės įtampa ir konflikto galimumas.

"Jokia pasaulio jėga negali sulaukyti priklausomų ar pusiau priklausomų tautų bangos kovoje už savo teises sulaužant visus priklausomybės saitus."

Pasakyta labai teisingai, tačiau čia turime pastebėti, kad pati Indija labai skeptiškai žiūri į tautų kovą, kurios siekia išsilaisvinti iš rusiškojo okupanto jungo. Visų tautų teisė į laisvę yra viena ir neginčytina.

TAUTOS ŠVENTĖS PROGA

Adelaidės Lietuvių Teatro Mylėtojų Grupė

Š. m. rugsėjo mėn. 3 d. 8 v. vakaro
AUSTRALIA HALL
ANGAS ST.

Vaidina 5 sodžiaus gyvenimo vaizdus
iš S. Santvaro pjesės

K A I M Y N A I

Režisierius: Dailininkas:
Paulius Rūtenis Antanas Rūkštelė

Vaidina: B. Jonavičienė, D. Mackialienė, V. Marcinkonytė, O. Naudžiuvienė, O. Pridotkaitė, I. Ridlinskaitė, H. Butvilaitė, B. Česna, L. Gerulaitis, V. Janulis, J. Neverauskas, V. Opulskis, P. Rūtenis, J. Venclovavičius, V. Vosylius.

Rež. padėjėjas: V. Opulskis

Biļietai po 6, 5 ir 4 šil. parduodami sekmdieniais tuoj po pamaldų ir vaidinimo dieną prie įėjimo.

Vaidinimas nebus kartojamas.

Laos, Cambodija ir Vietnam, o taip pat Japonija, Pietų Korėja ir Formoza (Tautinės Kinijos vyriausybė) konferencijoje nedalyvaus. Tai nereiškia, kad vėliau jos negalės būti priimtos nariais. Pakistano vyriausybė savo praušime pažymėjo, kad ji tuo tarpu neįsipareigoja būtinai sutartį pasirašyti. Jos galutinė pozicija paaiškės konferencijos metu.

Australijos delegacijai konferencijoje vadovaus pats min. pirmininkas Mr. Menzies, o kartu su juo vyks užs. reikalų ministeris ir krašto gynybos ministeris. Mat, komunizmo sustabdymu Azijoje ypatingai suinteresuota Australija, kuriai tiesioginis pavojus vis artėja.

PRANCŪZIJA SIEKA REVIDUOTI EUROPOS ARMIJOS SUTARTĮ

Prancūzijos ministerių kabinetas atkrintai svarstė Europos Armijos sutartį ir nutarė pasiūlyti kitoms tos sutarties dalyvėms kai kuriuos pakeitimus, kuriuos priėmus Prancūzijos parlamentas, gal būt, ratifikuotų pačią sutartį. Kaip žinoma, visos kitos tautos, išskyrus Italiją) sutartį jau ratifikavo, o Prancūzija, bijodama Vokietijos įsigalėjimo, sutarties ratifikavimą delsdė. JAV-bių vyriausybė nutarė nutraukti Prancūzijai ekonominę pagalbą, kol sutartis bus ratifikuota, Prancūzijos vyriausybė pagaliau sukruoto ką nors daryti.

Min. pirmininkas Mr. Mendes — France teisingai pastebėjo, kad Vokietija apsiginkluos vistiek ar Prancūzija sutartį ratifikuos ar ne. Skirtumas tik tas, kad Prancūzijos aktyvus dalyvavimas Europos armijoje sumažins Vokietijos pavojų Prancūzijai. Sutarties pakeitimo projektas pasiūstas suinteresuotoms valstybėms pasisakyti.

KOMUNISTAI SAUKIA ISLAISVINTI FORMOŽĄ

Komunistų Kinijos Centrinė Liaudies Vyriausybės Taryba išleido atsisaukimą, kuriuo kviečia Kinijos "liaudį" išsilaisvinti Formozą ir likviduoti Čiang-kai-šeko kliką". Centrinė Taryba diktuoja visą Kinijos politiką, todėl į šį atsisaukimą žiūrima kaip į oficialiosios politikos siekimą.

Rezoliucijoje kreipiamasi į visus darbininkus, armiją ir visą tautą dirbt jungtomis jėgomis "šventam žygiui" išsilaisvinti Formozą.

Washingtono sluoksniuose į šį atsisaukimą žiūrima gana skeptiškai. Manoma, kad Raud. Kinija šiuo metu karo nepradės, o atsisaukimu norima labiau įtempti šaltąjį nervų karą.

Tačiau atsisaukimas sukėlė paniką Hong-Konge, nes bijomasi, kad Kinija vis dėl to gali bandyti "šventąjį žygį" į Formozą, ko pasekoje ir Hong-Konge pasidarytų nesaugu.

JAV-bės GINS FORMOŽĄ

JAV-bių užs. reikalų ministeris Mr. Dulles pareiškė, kad jeigu kom. Kinija bandys pulti Formozos salą tai JAV-bių karo jėgos pasipriešias ginklu. Šis pareiškimas buvo atsakymas kom. Kinijos vyriausybei, kuri pareiškė, kad Formoza yra naminis Kinijos reikalas ir kad ji nepakės bet kokio pašalinės valstybės įsikišimo. Toks Dulleso pareiškimas, reikia manyti, atšaldė raudonųjų vadų galvas.

REIKALAUJA NUTRAUKTI SANTYKIUS SU RUSIJA

Senatorius Knowland ir buvęs Jungtinių Tautų karo vadas Korėjoje gen. Clark viešai pareiškė, kad JAV-bės turėtų nutraukti diplomatinis santykius su Sovietų Rusija ir visais jų pavergtais kraštais. Vis dėl to prez. Eisenhoweris spaudos konferencijoje pareiškė, kad santykių nutraukimas nebūtų tikslus žygis ir vyriausybė nemano tokio žygio imtis.

MOLOTOVAS PERSPEJA DEL KARO PAVOJAUS

Anglijos Darbo Partijos vadas Mr. Attlee, lydymas kelių partijos narių, jų tarpe ir prokomunisto Bevan, lankėsi Maskvoje ir Pekinge. Jo misijos tikslas neaiškus, tačiau, atrodo, jis neoficialiai aiškinasi galimumus taikos būdu išspręsti dabartines karštas pasaulio problemas. Matyt, jo ir jo kolegų naiviai tikima, jog su bolševikais galimas koks nors susitarimas, kurio bolševikai laiky-sis.

Maskvoje ponui Attlee su draugais buvo suruošti iškilmingi pietūs, kuriuose dalyvavo Malenkovas ir Molotovas. Molotovas ta proga pasakė kalbą, kurioje pabrėžė, kad naujo pasaulinio karo pavojus labai didelis ir kad naujas karas nieko neduotų Anglijai, Prancūzijai ir Rusijai. Šie Molotovo žodžiai buvo suprasti kaip Molotovo pasisakymą prieš Vokietijos apginklavimą. Tačiau visoje kalboje Molotovas neparė nieko nauja, kas jau šimtus kartų buvo pasakyta.

Aplankęs Sov. Rusiją ir Kom. Kiniją Mr. Attlee atsilankys ir Australijoje.

Australijos spaudoje tilpo karikatūros, kuriose Mr. Attlee piešiamas su portfelium ant kurio užrašyta "kapituliacija".

Prancūzija siekia reviduoti Europos armijos sutartį

JAV-bių Senatas patvirtino vyriausybės pasiūlytą ir jau priimtą Atstovų Rūmų įstatymą, pagal kurį priklausymas komunistų partijai ar agitacija jos naudai yra pripažįstama nusikaltimu tautai ir tokie asmenys gali būti baudžiami iki 10.000 dol. pinigine bauda ir 5 metais sunkių darbų kalėjimo.

Įstatymas buvo priimtas vienbalsiai — visi 85 senatoriai pasisakė už įstatymą. Tuo būdu komunistų partija JAV-bėse uždraudžiama.

Tokį JAV-bių žygį tenka tik sveikinti. Iki šiol demokratiniai kraštai, laikydamiesi laisvės principų, leisdavo išaugti demokratijos priešams, kurie vėliau pačią demokratiją pasmaugdavo. Amerika parodė pavyzdį, kad norint laisvę išsaugoti reikia ją ginti ne tik nuo užsienio pavergėjų, bet ir vidaus priešų.

KARALISKAJAI KOMISIJAI "ĮDETI DANTYS"

Karališkosios Komisijos Australijoje, kurių uždavinys išaiškinti kokius nors nusikaltimus ar kitokius svarbesnius gyvenimo reikalus, iki šiolie turėjo mažą teisį. Į kalusimus liūdininkas turėjo teisę neatsakyti ir prieš tokį liūdininką nieko nebuvo galima daryti. Ši silpnoji karališkųjų komisijų savybė ypatingai išryškėjo šiuo metu, pradėjus tyrinėti šnipinėjimo reikalus Australijoje ryšy su rusų ambasados tarnautojo Petrovo pabėgimu. Komunistai pradėjo atsisakinėti duoti parodymus ir į teisėjų klausimus neatsakinėjo. Be to, pradėjo jieskoti įvairių teisinių kliūčių prieš pačią komisiją.

Vyriausybei neliko nieko kita, kaip pasiūlyti parlamentui įstatymą, kuriuo Karališkosios Komisijos padėtis būtų sustiprinta ir jai duota teisė priversti liūdininkus atsakinėti į klausimus. Rugpjūčio 11 dieną vyriausybė pateikė parlamentui įstatymo projektą, pagal kurį kiekvienas liūdininkas, kuris atsako atsakyti į klausimus, gali būti baudžiamas £500 ir trimis mėnesiais kalėjimo. Tuo būdu komisija galės priversti liūdininkus atsakinėti į klausimus.

* Japonijos imperatorius pirmą kartą gyvenime skrido lėktuvu. Lėktuvą valdė Amerikos lakūnai.

* JAV-bių aviacijos vadovybė užsakė skraidančius tankerius, tai yra lėktuvus, kurie neš skystą kurą jet lėktuvams. Kaip žinoma, jet lėktuvai naudoja labai daug kuro. Tuo būdu jie galės būti papildomi ore iš lėktuvo — tankerio.

* JAV-bės susitarė su Danija, Norvegija ir švedija atidaryti oro susisiekimo liniją per šiaurės polių. To keliu bus palaikomas reguliarus oro susisiekimas tarp Amerikos ir Skandinavijos.

Trumpai

* JAV-bių karo laivyno atstovas pareiškė, kad Sovietų Rusija galinti turėti Pacifike apie 90 povandeninių laivų.

* Romoje, statant filmą "Trojos Elena" mūsų scenoje buvo 43 asmenys sužeisti ir 160 apdraskyta. "Mūšis" vyko prie studijos pastatytos Trojos sienų.

* JAV-bėse sukonstruktas naujas lėktuvas naikintojas, kuris pakyla nuo žemės statmenai.

* Kai kuriose Kinijos provincijose dėl didelių liūčių apie 2 1/2 milijono žmonių turėjo palikti namus ir jieskoti saugesnių vietų.

* Vienas Čikagos meno kolekcionierius sumokėjo už Leonardo da Vinci "Madoną su kūdikiu" paveikslą 450 dolerių. Vėliau specialistai nustatė, kad paveikslas vertė siekia apie 1 milijoną dolerių.

* Čekoslovakijoje valdžios saugumo organai areštavo per 3000 katalikų. Visi kaltinami kaip "liaudies priešai". Tai nauja katalikų persekiojimo banga Čekoslovakijoje.

* JAV-bių lėktuvai ir techniškas personalas išsikelia iš Indo-Kinijos sričių, kurios perleidžiamos komunistams pagal Zenevos susitarimą. JAV-bių aviacija padėjo prancūzams kovoti su raudonaisiais.

* Lenkų bendruomenė visame pasaulyje paminėjo dešimties metų sukaktį nuo šinomojo Varšuvos sukilimo prieš vokiečių okupaciją, kurios metu jie žiauriai buvo rusų išduoti vokiečiams.

* Iš oficialių JAV-bių sluoksnių pranešama, kad rusų saugumo policijos agentų perbėgimai į Vakarų nuolat dažėja ir šiuo metu jau siekia po 2-3 asmenis kas savaitę. Ne visų jų pavardės skelbiamos. Agentai atneša vertingos medžiagos.

* Indonezijos užs. reikalų ministeris pareiškė, kad Indonezijos vyriausybė reikalauja per Jungtines Tautas, jog Danija išsikraustytų iš Naujosios Gvinėjos ir ją užleistų Indonezijai.

* Lenkų kompozitorius Anrzej Panufnik, kuris prieš mėnesį pabėgo į Vakarų ir šiuo metu yra Anglijoje. Lenkijos kompozitorių sąjungos valdybos paskelbė kaip "liaudies išdavikas". Reikia tikėtis, kad ne vienas tos valdybos narys pavydėjo Panufnikui jo dabartinės padėties.

* Napole (Azijoje) dėl didelių liūčių prigirė per 1000 žmonių. Nukentėjo iš viso per 1 milijonas žmonių ir nuostoliai siekia apie £1 mil.

* JAV-bių Senatas priėmė įstatymą, pagal kurį skiriama apie 2,8 milijardo dolerių karinei ir ekonominei draugiškų valstybių pagalbai.

* Oficialiai pranešama, kad Australijos rūkytojai ir svaiginamųjų gėrimų vartotojai per metus sumokėjo vyriausybei £140 mil. arba £21.10.0 kiekvienas asmuo virš 16 metų amžiaus. Tai bent geria ir rūko!

* Australijos aviacijai užsakyta 90 naujų Sabre Jets naikintojų bei kovos lėktuvų.

* Kinijos tautinės vyriausybės krašto apsaugos ministerija paskelbė, kad rugpjūčio 10 dieną jų karo laivai paskandino net 8 komunistų karo laivus (suprantama ne taip jau didelius). Visi tautinės vyriausybės karo laivai grįžo į savo bazes.

* Keleivinis lėktuvas, pakildamas Azorų salose, atsimušė į kalną ir sudužo. Zuvo 21 keleivis ir 9 įgulos nariai. Lėktuvas skrido iš Vokietijos į Bogotą.

* Vakarų Vokietijoje praėjo didelė streikų banga. Darbininkai reikalavo padidinti atlyginimą.

* Jungtinių Tautų specialistai buvo iškviesti į Ekvadorą (Centrinės Amerikos respublika) pamokyti, kaip išauginti milijonus didelių triušių. Triušiai bus auginami gyventojams pagelbėti maisto problemą išspręsti.

* Vokiečių mokslininkas Dr. Walter Dornberger, kuris sukonstruktavo V-2 raketą, dabar paskelbė, kad sukonstruktavęs raketinį lėktuvą, kuris gali skristi 37 mylių aukštyje 10.000 mylių greičiu per valandą; toks lėktuvas gali būti išleistas iš lėktuvo — lėktuvnešio, skrendančio apie penkis kartus greičiau už garsą 18 mylių aukštyje. Raketinis lėk-

(Tąsa 5 psl.)

AUSTRIJA

Naujoji Krašto Valdyba išrinkta 1954 m. kovo mėn. korespondenciniu būdu ir ją sudaro: pirm. Mgrs. K. Razminas, išd. M. Krikštanavičius ir sekr. E. Geibavičius.

1954 metais Austrijoje yra 170 lietuvių bendruomenės narių aštuoniuose seniūnijose: Vienos (25), Linz (47), Braunau (15), Salzburg (27), Steiermark (15), Kaernten (11), Vorarlber (12), Tirol (18). Didžioji Austrijos lietuvių dalis (apie 100) yra vadinamieji repatriantai. Iš jų apie 120 katalikų ir 50 evangelikų ar kt. tikybų. Dirbančių yra apie 60, ligonių 47 ir 34 seneliai. Iš viso 68 vyrai, 60 moterų ir 42 vaikai iki 15 m. amžiaus. Bendruomenėje yra 26 šeimos, 20 našlių ir likę nevedę.

Artimesnis lietuvių bendravimas yra sunkus, nes gyvena daugiausiai privačiai, išsiskirstę pavieniai. Tik Linze, Salzburge ir Vienoje yra įmanomi susirinkimai ir bendri pasitarimai. Kiti pasiekiami tik laiškais ir Krašto Valdybos leidžiamomis informacijomis.

Prilygus produktų kainoms pasaulinės rinkos kainas, lietuvių materialinė būklė labai pasunkėjo. Viešoji parama sudaro vos 25-30 DM mėnesiui ir verčia net ligonis įieškoti bent kokio uždarmo. BALFO šalpa nedirbantiems metams duoda 10-15 dol. Maisto produktais dėl transporto sunkumų beveik nešelpiama.

BRAZILIJA

* Šeštame tarptautiniame vėžio kongrese, įvykusiame Sao Paulo mieste, lietuvių delegacijon buvo pakviesti Dr. El. Draugelis, gyv., Sao Paulo mieste, ir Dr. S. Saunorienė iš Rio de Janeiro. Tarptaut. Tautosakos kongresui, vykstančiam S. Paulo mieste rugpjūčio 16-22 dienomis, Lietuvos atstovybės Rio de Janeiro pasiuntė Dr. J. Balio referatą "Lithuanian Folk Poetry", kurį išleido Dr. Meieris mokslininkų informacijai.

* SJDDS — Socialinės Teisės Tarptautinė Draugija š.m. rugpjūčio 8-15 d. Sao Paulo mieste ruošia pirmąjį Socialinės Teisės Tarptautinį kongresą. Į jį pakviesti ir lietuviai.

* 36-sis tarptaut. eucharistinis kongresas pradėdamas 1955 m. liepos 17 d. Rio de Janeiro mieste. Kongrese dalyvaus ir lietuvių grupė, kuriai vadovauti Lietuvos Episkopatas paskyrė J. E. vysk. V. Brizgį. Viso pasaulio lietuvių, kurie vyks į kongresą, kviečiami dėtis prie lietuvių grupės. Kongreso viena diena skirta maldai už persekiojamą Bažnyčią ir pavergtasias tautas, o dešimtoji kryžiaus kelių stotis paskirta Lietuvai atminti. Ta proga ir biuletenyje šiltai atsielpiama apie Lietuvą.

* Sao Paulo mieste šių metų gale ruošiamą lietuvių dieną.

* Rio radijo apie Lietuvos kultūrą. Rio miesto valdybos radiofonas Radio Roquete Pinto š.m. liepos 13 d. vėl skyrė pusę valandos lietuvių kultūriniam laimėjimams pavaizduoti. Paskaitoje, kurią paruošė Luiz Emery Trindade, ypač plačiai pasinaudojamas C. Veraxo knyga "Entre Fuego Cruzado", buvo iškeltas lietuvių nepaprastas darbštumas ir kūrybingumas, įgimtas grožio pajautimas. Lietuvių kultūrą autorius vadino galinga ir turtinga. Daug kartų, kaip pabrėžė autorius, priešai žalojo Lietuvos kūną, tačiau niekad neįstengė sužaloti lietuvių sielos, lietuvių, kuris daug tūkstančių metų gyveno Nemuno pakrantėse ir davė pasauliui Vytautą Didįjį. Paskaita buvo pailiustruota dainomis ir baigta "vienu iš gražiausių deimantų, kurių Lietuva pažeria pasaulio muzikos mėgėjams: smuiko fantazija, vaizduojančia Lietuvos lakštingalą..."

JUNG. AMERIKOS VALSTYBĖS

* Prof. Vincas Krėvė — Mickevičius iškilmingai palaidotas liepos 10 d. Filadelfijoje. Ta proga pamaldas atlaikė Fordhamo un-to prof. kun. Jaškevičius, pamokslą pasakė kun. St. Yla. Prie kapo atsisveikinimo žodį Pensilvanijos un-to vardu tarė prof. A. Senas, Lietuvos un-to vardu — prof. J. Puzinas, be to, kalbėjo prof. V. Maciūnas, J. Aistis, prof. K. Pakštis, K. Ostrauskas, B. Raugas. Lietuvių spaudoj ta proga išskelti V. Krėvės nuopelnai kaip rašytojo, mokslininko, visuomenininko. Net ir tie, kuriems Krėvės kaip politikas ar visuomenininkas asmuo nebuvo visai priimtinas, pažymi, kad Krėvė savo kūryba įsirašė savo vardą į

lietuvių tautos istoriją aukso raidėmis. Iškeliami ji, kaip tuometinio Saulių S-gos paminimo, nuopelnai, ir per Klaipėdos sukilimą — tik jo dėka lietuviai galutinai pasiryžo remti sukilėlius. "Vienybė" pasiūlė sudaryti Krėvės Fondą jo kūrinams leisti. J. Tyšlavius, pacitavęs A. Voldemaro žodžius, jog Krėvės asmeny lietuvių literatūra turi genijų, toliau nurodo, kad jei Krėvė būtų rašęs vokiškai, prancūziškai arba angliškai, tai tikriausiai būtų gavęs Nobelio premijos laurus. Kitų nurodoma, kad jokiū būdu nepavyks išsaugoti Lietuvos nepriklausomybės, griežtai atsiskakė palaikyti bet kokius ryšius su Lietuvos okupantais, tik jo vardas įstengė jį išgelbėti nuo kalėjimo ar tremties Sibire. Apskritai, Krėvė mūsų tautiečiai visur šiltai prisimena. Tik jo mylimoj tėvynėj, išgarsintoj Dainavos šalyje, jo vardo niekas nemini. Tačiau Krėvė tvirtai tikėjo savojo krašto prisikėlimu ir laisve. Tą savo tvirtą įsitikinimą jis pareiškė taip pat savo kalboje, pasakytoje į Lietuvą Filadelfijoje minint jo 70 metų amžiaus sukaktį.

REZOLIUCIJA

1954 m. liepos 18 d. Waterburio lietuviškoji visuomenė, gausiai susirinkusi Šv. Juozapo parapijos auditorijoje ir išklausiusi VLIKO pirm. prel. M. Krupavičiaus pranešimo apie bendrą politinę padėtį ir Lietuvos laisvinimo kovos eigą ir tos kovos ateities perspektyvas, — priėmė šią rezoliuciją:

"Waterburio lietuviškoji visuomenė vieninai taria, kad Lietuvos laisvinimo kova yra pati didžiausioji visų lietuvių pareiga. Kiekvienas lietuvis prie tos kovos turi aktyviai prisidėti ir daryti visa, kad šioje tautos likiminėje kovoje lietuviai būtų vieningi ir remtų VLIKO pastangas. VLIKas turi reikšti lietuvių tautos politinę valią šioje geležinės uždangos pusėje. VLIKas vadovauja Lietuvos laisvinimo akcijai ir yra galutinis jos reikalų sprendėjas. VLIKas turi stiprinti savo veiklą, išplečiant jo politinį darbą tose laisvųjų kraštų sostinėse, kur nėra Lietuvos diplomatinių ar konsularinių atstovybių, o taip pat tarptautinėse organizacijose. Šia prasme jau padaryti VLIKO žygiai Bonnos vyriausybės yra tos veiklos gera pradžia. Waterburio lietuviškoji visuomenė sveikina VLIK pirmininką prel. M. Krupavičių, VLIKą, jo Vykdomąją Tarybą ir linki kenčiančios lietuvių tautos uždėtą pareigą ir turimą pasitikėjimą energingai panaudoti greitesniam Lietuvos išlaisvinimui. Šioje kovoje Waterburio lietuviai buvo, yra ir bus nuosirdūs talkininkai."

* New Yorke įvykusi jubiliejinė LKD konferencija atsiuntė VLIKui šį sveikinimą: "Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas vadovauja Lietuvos laisvinimo akcijai ir yra galutinis jos reikalų sprendėjas. VLIKas bet kurioms tarptautinėms politikos sąlygoms esant turi reikšti lietuvių tautos politinę valią šioje geležinės uždangos pusėje. Svarbūs uždaviniai ir didelė atsakomybė lietuvių tautai yra tikras ir įspėjantis nurodymas susiklausyti ir sudinaminti VLIKO veiklą, išplečiant jo politinį darbą laisvųjų kraštų sostinėse, kur nėra Lietuvos diplomatinių ar konsularinių atstovybių, o taip pat tarptautinėse organizacijose."

* Komp. V. K. Banaitis pagal B. Buivydaitės libretą rašo operą "Jūratė ir Kastytis". Yra lietuvių, pasižymėjusių ir filmose. Tai jauna ir susipratusi lietuvaite Rūta Kilmonytė, kuri sudarė sutartį su MGM kino filmų bendrove ir vaidino "Septynių brolių nuotakoj". Lietuvių žada ir toliau neužmiršti. Ne kartą ji buvo matoma ir televizijoje.

* JAV spauda tik šiais metais paskelbė daugiau kaip 100 lietuvių, gavusių diplomus, magistro ar daktaro laipsnius. Nurodoma, kad lietuvių jaunimas visur pasaulio universitetuose šaukia pagalbą pavergtai tėvynei ir vis daugiau populiarina savo tėvynės vardą.

* Amerikos Balsas savo pranešime apie Žalgirio kautynių laimėjimą, pažymėjo, kad šios kautynės buvo lietuvių ir lenkų laimėjimas, bet ne rusų, kaip dabar bolševikai nori net ir Žalgirio mūšį sau prisiskirti. Tariamieji Smolensko

DOKUMENTINE MEDŽIAGA BOLSEVIKŲ NUSIKALTIMAMS IRODYTI

Amerikiečių generalinio konsulato salėje Muenchene prieš mikrofonus, kino apžvalgų ir televizijos kameras vyko vieši Kersteno komisijos posėdžiai, kuriuos kasdien sekė apie 100 žurnalistų ir eilinių žiūrovų. Gale salės, už ilgo stalo, sėdėjo komisijos nariai — kongresininkai; prieš juos — liudininkai su vertėjais ir stenografai, kurie užrašinėjo kiekvieną žodį. Visa salės atmosfera — kaip teisme, kurio neakivaizdinis kaltinamasis buvo sovietiniai vadeivos, visa Sovietų politinė kriminalinė sistema.

Tačiau tik maža liudininkų dalis davė parodymus viešai. Komisija surinko šimtus pareiškimų raštu, daugybę dokumentinės medžiagos. Didelis skaičius liudininkų apklausa net neviešai, ir tų apklausinėjimų metu ypač išryškėjo atliekamo darbo pobūdis:

Kersteno komisija komunistinei agresijai ištirti atlieka prokuratūros uždavinį!

Kiekvienam teisininkui imponavo griežtas laikymasis tradicinių anglosaksų teisinės procedūros taisyklių. Liudininkus ne tik ragino sakyti "teisybę, visą teisybę ir tik teisybę" — daugiau: komisija nepripažino jokių netikrumų, t.y. žinių, kurios remiasi "girdėjau", "papasakojo" ir panašiais šaltiniais. Čia labai būdingas komisijos klausinėtojo Mr. Alleno pareiškimas: "Mums rūpi nustatyti faktus ir teisybę. Tačiau nemažesnis dėmesys skiriamas tai aplinkybei, kad dėl pareiškimų teisinės formos nekiltų nė mažiausių abejojimų. Todėl mums ir neįdomu tokie pareiškimai, kurie remiasi tarpininkais net ir tada, kai jie "gali būti" teisingi visu šimtu procentu. Tokia yra tardomųjų komisijų tradicija, ir ji remiasi ilga patirtimi. Kai surinkta ir apdorota medžiaga bus pateikta Jungtinėms Tautoms, draugas Višinskis neras pigios progos kabinėtis prie juridinių kablukų — bandydamas diskredituoti surinktosios medžiagos vertę visuomenės akyse!"

O vis dėl to — gaila tų nubrauktų smulkmenų! Komisija gerai padarytų šias teisiniu požiūriu gal neesmines "nuoliekas" perduodama spaudai! Juk visuomenei, ypač svetimtųjų skaitytųjų, pilnas ir gyvas komunistinės praktikos vaizdas susidarys tik tuomet, kai sausas teisinių faktų skeletas bus papildytas gyvenimiškais smulkmenomis.

Neapsiriksime spėdami, kad Sovietai dėl šių tyrinėjimų smarkiai jaudinasi —

ir kaip nesijaudins kriminalistas, sužinojęs, kad yra, kas jo "žygdarbius" tyrinėja! Jie nesibaido tiek dėl pačių faktų surinkimo — juk jie juos žino su visu nuogumu. Jų būkštavimai yra praktiškos prigimties: jie bijosi bolševikinio aparato demoralizavimo, kurį neišvengiamai sukels komisijos dokumentacijos paskelbimas. Tiesa, Vakaruose ir ypač už geležinės uždangos dar per mažai žinoma, kaip eina pats darbas. Didžiulės medžiagos kiekio analizavimas tikrai įgalina ištyrinėti ir smulkius faktus. Šituo atžvilgiu gal ir visai teisi markizmo teorija, kuri sako, jog iš medžiagos didelio kiekio atsiranda nauja medžiagos

pulkai iš tikro buvo lietuvių daliniai.

* Amerikiečių emigracinės įstaigos įsakė deportuoti L. Prūseiką (Albertą Vabalą), komunistinės "Vilnės" redaktorių, tегyrusį tik Sov. Sąjungą, Lietuvos pavergimą ir variusį komunistinę agitaciją. Tuo būdu draugas Prūseika gaus susipažinti su tomis "rojaus" gėrybėmis, kurias taip gyrė.

KANADA

* Rinkimai į Kanados PLB krašto tarybą skelbiami š.m. spalio mėn. 10 d. Rinkimams praveisti prie kr. valdybos yra sudaryta vyr. rinkimų komisija, į kurią įeina K. Grigaitis — pirmininkas ir nariai J. Novogrodskis, V. Skrinška, F. Valys ir P. Vilutis. Prie apylinkių sudarinėjamos apylinkių rinkimų komisijos. Kandidatai į kr. tarybą pristatomi apyl. rinkimų komisijai ligi rugpjūčio mėn. 29 d.

* J. E. Vysk Brizgys su "skraidanėiu" kapelionu kun. Kulbiu lanko Kanados vakarinę ir šiaurės dalį, kur paprastai niekas jų ten nelanko dėl tolimų distancijų. Faktas vertas atžymėjimo ir padėkos.

* Kanadoje Toronto lietuvių choras "Varpas" dalyvavo policijos rengiamam didžiuliam koncerte, kur dalyviai buvo iš 14 tautų. "Varpas" chorų pasirodyme laimėjo I-ją vietą. Žiūrovų buvo per 18.000.

* Toronto apylinkės valdyba suorganizavo nors ir karščių metu V. Krėvės — Mickevičiaus minėjimą — akademiją. Paskaitą apie Krėvę ir jo kūrybą skai-

kobybė ...

Komisija domisi ir žino ne tik apie Molotovo, Dekanozovo, Višinskio, Kruglovo ir Suslovo veiklą. Visai nesunkiai pavyksta aiškinti ir mažesnių "klapčiukų" nusikalstamus darbus.

Tai turėtų sužinoti eilinis krašto emvėdistėlis ir "stribas". O jeigu žinos — elgsis atsargiau: juk jo šiandieną kankinama auka ryt gali stoti liudininku prieš jį patį! Kaip tik šitokios "provokacijos ir šantažo labiausiai ir bijo Sovietų valdžia — ir dėl to jaudinasi pirmoje eilėje.

Ryšium su tuo ypač žmonėms krašte vertėtų įsidėmėti vieno liudininko mintis: "Jeigu aš būčiau žinojęs, kaip smulkiai čia nagrinėjami tie reikalai, tai būčiau kitaip susitvarkęs", pareiškė jis po trijų valandų klausinėjimo. "Aš būčiau jau tąsų įsikalęs į galvą kiekvieno, net ir mažiausio, stribo bei MVDisto pavarde, veido bruožus ir ypatumus taip, jog ir šiandien dar atsiminčiau! Dar Lietuvoje būčiau rinkęs įrodomosios medžiagos ir užkasęs kur nors į žemę, kad liktų ateičiai. O bėgdamas nuo bolševikų, bent dalį tos medžiagos ir dokumentus būčiau išsivežęs!"

Kersteno komisija savo darbus Pabaltijo reikalu netrukus užbaigs, o gal jau kitais metais baigs tyrinėti ir kitų kraštų pavergimo aplinkybes, imtinais su Rusijos tautomis. Tuo bus atliktas tolimos ir netolimos praeities ištyrimo darbas. Tačiau atrodo, kad tuo komisijos darbas neturėtų baigtis.

Laisvajame pasaulyje labai trūksta kompetentingo, didelio autoriteto organo, kuris nuolatos pasektų bei tyrinėtų bolševikinius politinius kriminalus. Tik permanentinis sekimas ir žinių, kurios ateina per daugybę kanalų, rinkimas demoralizuojamai atsiliepi į bolševikų "aparačius". Ir tik tuo būdu gal pavyks bent kiek palengvinti vergiją ten kenčiantiems žmonėms ir tautoms. Toks organas sudarytų pakankamą garantiją, kad renkama medžiaga bus objektyviai įvertinta, paruošta ir klasifikuojama. Toks darbas prisidėtų prie teisingumo atstatymo.

Niekas nežino, ką ir kaip rasime sugrįžę į laisvuosius namus. Niekas negali pasakyti, kaip tvarkysimės, ar bebūs galima atstatyti padėtį tokią, kaip mes ją palikome. Viena tačiau visi žinome: bus tikrai ir be sąlygų atstatytas teisės ir teisingumo pirmavimas visose gyvenimo srityse. Lietuvos laisvės diena jokiū būdu nebus nei keršto, nei "sąskaitų suvedimo" — o teisingumo diena! Svarstyklių nenusvers nei asmeniškos aistros, nei kolektyvinės nuotaikos, nei nauda ir ne pelnas, o nusvers nusikaltimų žmoniškumui dydis!

Kersteno komisijos darbas, ypač jeigu jis bus nuolatinis, duos geriausią laidą teisingumui įgyvendinti. Tas darbas tarnauja tam šūkiui, kuris yra įrašytas viršum Lietuvos Seimo rūmų: "Justitia est fundamentum regnorum". Tik teise ir teisingumu paremtas gyvenimas garantuos žmonijai pakenčiamas sugyvenimo sąlygas visame pasaulyje.

tė KLB švietimo komisijos pirm. A. Rinčūnas. Kūrybą skaitė B. Grigaitytė ir D. Matulionytė. Pianistė D. Sčepavičiūtė paskambino iš Beethoveno muzikos. Minėjimą pravedė J. Simonavičius. Kuriamam Krėvės fondui surinkta 66 dol.

* Toronto aukštoje mokyklose pereitą mokslo sezoną mokėsi 54 lietuviai studentai.

* Lietuvių inžinierių Kanadoje esama apie 70. Didesnė jų dalis kuriasi Toronte, mažiau — Montrealy ir kitur. PLIAS skyriui Toronto mieste priklauso 46 nariai, visi naujieji ateiviai. Šiuo metu beveik visi lietuviai inžinieriai dirba savo specialybėje ir įmonijų vadovybių yra branginami. Atlyginimai svyruoja tarp 300-400 dol. mėnesiui. Kai kurie jau turi įsigiję nuosavus namus.

* "Nepriklausomos Lietuvos" akc. b-vė leidžianti to vardo savaitraštį, nutarė persitvarkyti. Nutarta praplėsti spaustuvę, pripirkti daugiau mašinų ir suintensyvinti spaudos darbą. Bendrovė turi nuosavus namus. Į talką kviečiami ir Kanadoje įsikūrę mūsų tautiečiai, nurodant, kad tuo būdu bus realiai prisidėta prie spaudos 50 m. sukakties tinkamo paminėjimo.

KOLUMBIJA

* Valle's krašte yra įsikūrusios kelios lietuvių šeimos. Nuo senesnio laiko Cali mieste gyvena K. Jasėnas, kelių įmonių ir nam savininkas. Buga miesto apylinkėje agr. Dr. K. E. Balsevičius ir pini-

(Tęsia 3 psl.)

* Vilniaus radijas š. m. liepos 25 d. paskelbė Akmolnisko srities Marinovskio sovchozo komjaunuolės laišką, kviečiantį „važiuoti merginas pas mus į plėšines žemes“. Esą, ten viskas nepaprastai puiku. Pranešime pažymima, kad netrukus ten išvyksta iš Lietuvos naujas „nemažas jaunųjų patriočių būrys“.

kupį viena, Genė Sabatytė, skelbė ten esant reikalingas Kazachstano dirvoms plėsti mechanizatores, statybininkes, melžėjas, gydytojas, med. seseris, net mokytojas su buhalterėmis. Vadinasi, rūpinamasi iš Lietuvos išsiųsti kuo daugiau į Sibirą jau ir specialiečių moterų. Tuo tarpu Lietuvos dailininkai pasiūstį į kolchozus „semti sau įkvėpimo“. Okup. Lietuvoje jau rodoma „nauja meninė dokumentinė filma“, skirta lietuvių literatūros ir meno dekadai Maskvoje pavaizduoti. Vilniaus „išlaisvinimui“ atžymėti bolševikai ruošia spec. kino lei-

dinį. Jo gamyboje dalyvauja režis. G. Levkojevas, T. Tilvytis, „laureatas“ Sokolovas ir kt. „lietuviai operatoriai“, kaip Segalis, Talabuchovas etc. Leidinyje turės būti pavaizduotas „klestintis tarybinis Vilnius“ visose srityse. Bolševikai skelbia, kad B. Dvarionas rašo pagal B. Sruogos pjesę operą „Dalia“, Juozeliūnas operą „Tadas Blinda“, jaunas muzikas Klovas kuria operą „Pilėnai“, J. Indra parašė naują baletą „Zivilė“, B. Iazaras „sukūrė pirmąją lietuvišką tarybinę operetę kolūkinė tematika“, pavadintą „Auksinės marios“.

* Š. m. liepos 25 d. Vilniaus radijas paskelbė LTSR Minist. Tarybos nutarimą „nuo 1954/55 mokslo metų įvesti respublikos mokyklose bendrą berniukų ir mergaičių mokymą — pirmose dešimtosiose klasėse įskaitytinai“. Vienuoliktose klasėse sekančiais metais nutarta bendro mokymo neįvesti.

ELTOS kronika

* Perrinkus prof. T. Huessą Federalinės Vokiečių Respublikos prezidentu, ta proga einąs VLIKO pirmininko pareigas URT valdytojas pasiuntė jam sveikinimo telegramą, palinkėdamas tokiose atsakingose valstybės pareigose sėkmės.

* VLIKO pirmininkas M. Krupavičius, aplankęs Kanados lietuvių ir padėkojęs jiems už talką laisvinimo darbe, paskiau padarė pranešimus dar Clevelando ir Waterburio lietuviams. New York'e dalyvavo pasitarime laisvinimo reikalais. Aktualiaisiais klausimais su juo pasikalbėjimus paskelbė „Draugas“, „Nepriklausoma Lietuva“, „Tėviškės žiburiai“. Gautosiomis iš JAV žiniomis, VLIKO pirmininkas M. Krupavičius ir VT pirm. K. Zalkauskas š. m. liepos 28 d. sėdė į laivą ir grįžo atgal į Europą.

* Vatikano radijas dabar lietuviškąsias transliacijas duoda jau kasdien. Antradieniais, ketvirtadieniais, penktadieniais ir sekmadieniais jos siunčiamos Vidurio Europos laiku 15 val., o pirmadieniais, trečiadieniais ir šeštadieniais — 19 val. Sekmadieniais kartą į mėnesį bus transliuojamos taip pat mišios iš šv. Petro bazilikos Romoje su lietuvišku pamokslu.

Lietuviai pasaulyje

(Tąsa iš 2 psl.)

ninkas A. Jurksaitis turi įsisteigę pami-dorų plantaciją. Šiais metais įvedo jau baigia parduoti Fruco fabrikui, su kuriuo turi sudarę sutartį, 40.000 dežių, arba 1.000.000 kg. pomidorų. Tame pačiame mieste Dr. K. E. Balsevičius yra STAG bendrovės dalininkas, kuri turi kukurūzų ir pupelių didelę plantaciją ir kartu aptarnauja visą apylinkę piktžolių ir kenkėjų naikinimo techniniam darbe. Ten pat yra apsigyvenusi ir jau prasimušusi ūkininkų Lukauskų šeima. Didžiausiam Kolumbijos cukraus fabrike Manuelita, prie Palmiros miesto, dirba Konst. Sadauskas, buvęs Lietuvoje alaus bravoro vedėjas ir savininkas. Jis veda destiliacijos skyrių ir eina chemiko pareigas.

Bugos mieste valstybinėje žemės ūkio ir gyvulininkystės parodoje lietuvių agr. Dr. K. E. Balsevičius ir pienininkas A. Jurksaitis, pomidorų augintojai, laimėjo pirmąją premiją. Parodos metu buvo sukvietę visi Valleso krašto lietuviai, kuriems Balsevičių šeima suruošė vaišes. Ta pačia proga kun. N. Saldukas atlaikė lietuviams pamaldas. Po pamaldų ir aplankę parodą lietuviai buvo pakviesti į Balsevičiaus ir Jurksaitiū ūkius.

VOKIETIJA

* Vasario 16 d. gimnazijos direktorium nuo š. m. rugpjūčio 1 d. vietoj pasitraukusio A. Giedraičio pakviestas Dr. Vl. Lickerskis.

* Dr. Pr. Padalis jau atvyko iš JAV-bių į Europą ir dirba Amerikos Balso lietuviškajame skyriuje — pavadojus išvykstantiems į JAV-bes atostogų skyriaus vedėją J. B. Laučiką. Pulk. K. Grinius eina atsakingas pareigas Amerikos Balso rusų skyriuje. Am. Balso centras Amerikoje iš New Yorko perkeliamas į Washingtoną.

IS EUROPINIO PARLAMENTO DARBU

Nuo Patariamąj Europos Parlamento įsikūrimo ligi šiol š. m. gegužės mėnesį posėdžiavo jau VI-ji sesija. Tuo būdu dabar pradėtas naujas penkmečio baras. Nauju pirmininku išrinktas prancūzų socialistų vadas Guy Mollet, vicepirmininkais vokiečiai von Brentano, anglų lordas Layton, italas Boggiano Picoja, švedas Elmgren, turkas Ete ir olandas Goes van Naters. Šiomet Europos Ministrų Tarybai pirmą kartą vadovauja vokiečių kancleris Adenaueris, savo kalboje pažymėjęs reikalą Europai rodyti daugiau ištvermės ir veiklos. Mažoji ir didžioji Europa, Adenauerio žodžiais tariant, yra glaudžiai susijusios. Į europinę veiklą turi būti įtraukta dar daugiau Europos kraštų. Pageidaujama rasti primtiną formulę, kaip bendradarbiavimą dar daugiau išplėsti su tais kraštais, kurie neįeina į Europos Tarybą.

Apie Europos nusistatymą dėl naujų politinių įvykių platų ir kondensuotą pranešimą padarė Guy Mollet, nurodydamas, kaip svarbiausią nepasisekimų priežastį, rusų ekspansiją. Sovietai stengiasi ne tiek siekti socialinių klausimų išsprendimo, kiek užvaldyti daugiau kraštų. Toji jų ekspansija stumia pasaulį į karą.

Sov. Sąjunga, vesdama ekspansijos politiką, jau yra pavergusi 10 europinių nepriklausomų ir demokratinų kraštų, tarp kurių jis pirmoje eilėje pažymėjo Lietuvą.

Visos konferencijos yra tuščias darbas. Laukti, kad Sov. Sąjunga patį suprastų savo žaidimo pavojingumą, yra nesąmonė. Kad ji visai negalvoja grąžinti pavergtosioms tautoms laisvę, o siekia savo ekspansiją dar daugiau išplėsti, vis užgrobdama naujas sritis, rodo Berlyno, Ženevos ir kiti pasitarimai. Visa tai verčia Europą susirūpinti savo saugumu. Tellekta tiksliai viena išeitis — pagreitinta sparta kurti Europos gynybos bendraomenę ir jungtis į Vakarų bloką, kuris gali patikrinti pasauliui laisvę ir pastovią taiką. Jau pats laikas Europai apsispręsti ir parodyti visą savo veiksmingumą. Per bendrąsias diskusijas daugelis kalbėtojų pritarė pranešėjo mintims. Pagaliau ir pats Patariamasis Susirinkimas, pritardamas pranešėjui, priėmė rezoluciją, kuria pareiškė savo pasiryžimą ginti pavergtųjų kraštų interesus.

Graži pažanga padaryta ne tik grynai ekonominiais, bet ir socialiniais žygiais, taip pat darbininkų migracijoje ir jų šeimų aprūpinime. Buvo konstatuota, kad pastaruoju metu

Europos ekonominis gyvenimas vis gerėja.

Kyla pramonė ir žemės ūkis. Kainos stabilizuojasi, didėja mainų prekyba, mažėja dolerių trūkumas. Rūpinantis darbo sąlygų suderinimu įvairiose kraštuose, baigiama ratifikuoti darbo inspekcijos konvencija. Gavo eigą ir socialinio draudimo kodekso klausimas. Ekspertai, išstudijavę Tarptautinio Darbo Biuro paruoštą projektą, priėmė pagrindinius principus. Iki rudens nusistatyta šį kodeksą galutinai paruošti. Socialinei politikai apibendrinti rūpinamasi sudaryti socialinės statistikos konvenciją ir ateltyje keistis socialinių klausimų specialistais. Projektuojama paruošti universitetinių diplomų ekvivalento konvencija būtų sudarytos sąlygos diplomams toliau savo studijas gilinti įvairiuose

Riumino istorija

Sov. Sąjungoje ir vėl ritasi galvos. Štai Vilniaus radijas š. m. liepos 23 d. žinių tarnyboje paskelbė Tasso pranešimą, kad 1954 m. liepos 2-7 dienomis TS Aukščiausiojo Teismo karinė kolegija „teisminiu tarymu nustatė, kad Riuminas, dirbdamas buvusios valst. saugumo ministerijos ypatingai svarbių bylų tardymo dalies vyr. tardytojo, o po to viršrinko pareigose, veikė kaip slapta tarybų valstybės priešas, karjeristinis ir avantiūristinis tikslais falsifikavo tardymo dokumentus, kuriais remiantis buvo sudarytos provokacinės bylos ir nepagrįstai suimta visa eilė tarybinių piliečių, jų tarpe įžymūs medicinos veikėjai. Kaip teisme parodė liudininkai, Riuminas, naudodamas tarybinio įstatymo uždraustus tardymo būdus, priversdavo suimtuosius šmeižti save ir kitus asmenis sunkiausiu valstybinu nusikaltimu — tėvynės išdavimo, kenkimo, šnipinėjimo ir kitų nusikaltimų įvykdymu. Vėlesnio ištyrimo nustatyta, kad šie kaltinimai neturėjo jokio pagrindo, ir patraukti pagal šias sufabrikuotas bylas asmenys jau seniai reabilituoti. Atsižvelgiant į nepaprastai pavojingai kenkėjišką Riu-

mino veiklą ir jo įvykdytų nusikaltimų pasekmių sunkumą, TS aukščiausiojo teismo karinė kolegija nutėisė Riuminą, aukščiausiajai bausmei — sušaudyti. Sprendimas įvykdytas.“

Tai toks, kai atrodo, nekaltas oficialus pranešimas apie Riuminą ir jo įvykdytus nusikaltimus. Kokie tie nusikaltimai yra iš tikro ir kas buvo tas Riuminas, paaiškina kad ir š. m. liepos 24 d. „Die Neue Zeitung“. Pranešime nurodoma, kad Riuminas yra vienas iš paskutinių Stalino periodo valstybės saugumo ministerio pavaduotojų. Kadangi objektyvus Riumino nusikaltimų ištyrimas būtų apkaltingas pačiai sovietinei sistemai, nes Riuminas sudarė tik vieną iš nuostabiųjų raudonojo režimo gėlių, tai sistemos tęstinumui palankyti ir buvo nutarta jį paukoti mat,

jis per daug žinojo,

ir per daug į jo aferą bei bolševikines saugumo paslaptis buvo įvelta sovietinių didybių su pačiu Josifu Visiaronovičium — Stalinu priešakyje. Riuminas tarp sovietinių įžymybių pasirodė dar ne taip seniai, ir tai remiamas galingų pečių — Stalino ir generolo Poskrebysevo, vadovavusio Stalino asmeniniam sekretoriatui. Tame sekretoriata

Riuminas ėjo Stalino asmeninės apsaugos šefo pareigas.

Čia ir prasidėjo jo karjera. Į čia suplaukdavo įvairiausių bolševikinių institucijų slapčiausi pranešimai. Iš čia jis 1952 m. buvo paskirtas saugumo ministerio pavaduotoju.

Su Stalino ir jo sekretoriaus žinia bei pritarimu Riuminas įscenizavo garsųjį „sionistų daktarų sąmokslą“.

Tačiau, Staliniui mirus, Berija jį ir jo žefą Ignatievą įkišo į kalėjimą kaip „liaudies priešus“, suklautojusius kaltinamąją medžiagą prieš žydų gydytojus. Suimtieji gydytojai buvo paskelbti reabilituotais ir paleisti iš kalėjimo, o Ignatievą, Riuminą ir kt. pakeitė Kabulovas, Goglidė, Vlodziurskis ir kiti Berijos patikėtiniai. Likviduojant Beriją, su juo buvo drauge sušaudytas ir Vlodziurskis. Ignatievas, padedamas stiprių užtarrėjų, paskiau betgi vel iškilo į viršų ir buvo paskirtas baškirų kp. pirmuoju sekretoriumi, iš kur net pateko į Aukščiausiajį Sovietą. Nuvertus Beriją, atrodė, kad ir Riuminas, Berijos įkištas į kalėjimą, turi pagal bolševikinę praktiką būti reabilituotas. Tačiau raudonieji valdovai įsitikinę,

kokį baisų atgarsį tarp užsienio žydų sukėlė Ignatievo reabilitavimas,

nors faktiškai tuo būdu ir patvirtindami Berijos politiką, kiek ji lietė aferą su Kremliaus gydytojais, vis dėl to nusprendė Riuminą likviduoti. Mat, bolševikinę sistemą vienu žmogum daugiau ar mažiau — tai nieko nereiškia, juo labiau, kad Stalinas jau nebegyvas, o Poskrebyševas visiškai nurašytas į užuomarštį. Tačiau kad ir Riuminą sušaudžius negi kas tikės, kad sovietinis saugumas nebervartoja tų metodų, už kuriuos jis buvo likviduotas? ...

* Š. m. gegužės 7 d. Vilniaus radijas pranešė, kad yra paskirtas naujas LTSR Vidaus Reikalų Ministris Alfonsas A. Gailevičius. Alfonsas A. Gailevičius yra penktasis vid. reik. ministeris po Stalino mirties. Pranešime visiškai neminama koks likimas ištiko buvusį vid. reik. ministrį Kazį Liaudį. Tas pats radijas pranešė, kad Jonas J. Laurinaitis paskirtas min. pirmininko pavaduotoju.

DANTŲ CHIRURGAS

J. H. CUNNINGHAM

Oxford Chambers
192, North Terrace, Adelaide, S.A.
Specialybė: aukso karūnėlės ir aukso telteliai.

KALBAME VOKISKAI.

TAUTIŠKI DIRBINIAI:

ilgos juostos £3.10.0, kaklaraiščiai £1.5.0, įvairios kitos juostos ir juostelės nuo 6 šil. iki £1.10.0. Išpildomi specialūs užsakymai. Kreiptis AL Leidykla.

PRENUMERUOKITE

“AUSTRALIJOS LIETUVIŲ”

* Belgų Kongo, Ruandos srities, čia būviai visi yra beveik 2 metrų aukščio, o jų karalūkas siekia 2 mt. ir 7 cm., turi automobilį, moka 5 kalbas ir turi 250 žmonių.

Didžioji auka

Tragiškai žuvusiam skulptoriui Petriui Rimšai pagerbti

Gerokai pavėluotai gauta iš Lietuvos žinia, kad 1947 metų pradžioje tragiškai gyvenimo dienas baigė, nusižudydamas, žymusis Lietuvos Tautos menininkas gilios atminties Petras Rimša. Aplinkiniais keliais smulkesnių gyvenimo pabaigos žinių negauta, bet iš tikrųjų šaltinių patirta, kad dailininkas Petras Rimša tapo didžiąja žiauraus sovietinio okupanto auka.

Bolševikiniai atėjūnai prievartaudami geriausias mūsų tautos pajėgas, pareikalavo iš Petro Rimšos sukurti monumentalų kūrinių — karas ir taika. Po ilgų svyravimų, pergyvenimų, nemigo naktų, dailininkas uždavinį atliko. Atliko nuosavam stiliuje ir atitinkamai saviesiems moraliniams polėkiams. Kūrinyje mūsų krašto prispaudėjų buvo aukštai įvertintas ir dail. Petras Rimša premijuotas. Po to susigriebta, kad kūrinyje savo tematika nėra siaurai sovietinis ar bolševikinis. Jis yra didžiojo lietuvių Petro Rimšos meninis darbas. Vėl pradėta kūrinių autorius prievartauti. Pareikalauta paveikslas įmontuoti komunistiniai — sovietinės emblemas. Kruviną žvaigždę saulės pavidalu įterpti... Dailininkas nesvyruodamas griežtai atmetė šį laisvojo menininko išniekinimą:

— Kūrinių sukūriau pagal savo meninius sugebėjimus ir nuosavą nusistatymą. Politikoje nedalyvauju, bet manau, kad sovietinė emblema mano kūrinyje netelpa. Ją įterpus būtų nuvertintas mano meninis pajutimas ir pats kūrinyje...

To užteko. Dailininkas Petras Rimša žiauriai persekiotas, paniekintas. Sveikata paėjo. Atsidūrė ligoninėje. Dideliame karštyje, pasamones likučiai minėjo sovietines baisenybes. Po ilgus ir sunkios ligos kiek atsigavęs, vėl visa savo jautria menininko esybė juste pajuto nelemtą sovietinio gyvenimo tikrovę. Naujų prievartos smūgių nepakėlė. Nusižudė, paaudkodamas savąją gyvybę nepasotinamam rusiškai bolševikiniam molochui. Paspriešino sovietinio okupanto jėgai ir nuėjo geriausiųjų lietuvių tautos veikėjų keliu. Didžioji prakalniausiojo dailininko gyvybės auka teapaskatins doruosius lietuvius, ypač šauniąją jaunuomenę, ryžtingiau kovoti dėl Lietuvos išlaisvinimo iš rusiškai — sovietinės priešpaudos. Teatinie laikas, kada lietuvis savoje žemėje galės laisvai kurti ir dirbti savo ir savojo krašto gerovei.

Petras Rimša gimė 1881 m. lapkričio mėn. 24 d. Margių kaime, Paežerių valsč., Vilkaviškio apskr. Nuo 1889 m. rudens, bene 5-6 metus, lankė Paežerių pradžios mokyklą.

Septynioliktuosius metus pradėjus, mirė tėvas. Vyresnysis brolis Juozas buvo išsiųstas rusų caro žandarų Rusijon už platinimą lietuviškųjų raštų. Petriui kartu su motina, dviem seserim ir jaunesniu broliu Jurgiu teko ūkio darbus dirbti. Šie darbai jo netraukė. Iš mažens mirgo ką nors drožinėti ar pašyti. Gerų žmonių patarimu išvažiavo Vilniun, o iš čia — į Varšuvą. Čia nerado rimtesnės dailės mokyklos. Dirbo dievdirbio Špetkovskio įmonėje. Taip vertėsi iki 21 metų amžiaus. Grėsi rusų karinė tarnyba. To vengdamas P. Rimša atsidūrė Paryžiuje. Susipažino su dailininku — archi-

tektu A. Vivulskiu, kuris jį supažindino su valstybinės akademijos skulptūros profesorium A. Mersie. Prof. A. Mersie atrado A. Rimšą gabų ir leido laikyti egzaminus minėtoje Paryžiaus valstybinėje dailės akademijoje. Egzaminus išlaikė. Dirbo prof. A. Mersie skulptūros atelier. Padirbėjęs keliolik mėnesių, išvyko vasaros metu pasižmonėti Vakarų Europoje. Rengėsi grįžti į Paryžių, bet negrįžo. Atsidūrė Krokuvoj. Įstojo į gana silpnai tada veikusio meno akademijon. Jos nemėgo ir galėjosi apleidęs Paryžių. Pasirodė "netikęs" ir "negabus". Prof. Laszczo išbraukė iš tikrųjų studentų ir paliko laisvu klausytoju... Neilgai čia ištvėręs, 1906 m. P. Rimša grįžo Lietuvon. Pasiliuosavo nuo karinės prievolės ir nuolat gyveno savo krašte. Iki šiol lėšas mokslui ir kelionėms gaudavo iš gerosios motinos. Dabar reikėjo pačiam verstis. Prasidėjo didesni vargai. Šiuo metu sukūrė žymesnius kūrinius — "Artojai", "Arklys", "Jaučiai", "Verpėja" ir kitus. "Verpėja" vėliau buvo pavadinta "Lietuvos mokykla 1864-1904". Šiuo žymiuoju kūriniu Petras Rimša įamžino lietuvių tautos tragediją — rusų caro valdžios uždraudimą spausdinti lietuviškus raštus lotynų raidėmis ir pavaizdavo slaptaį lietuviškos motinos mokymą iš draudžiamųjų knygų. Tat atmintina šiuo metu, kada švenčiama 50 metų spaudos atgavimo sukaktis.

P. Rimša buvo steigėjas Lietuvos Dailės Draugijos, kuri nuo 1907 metų ruošė kiekvienais metais lietuvių dailininkų parodas. Parodose dalyvavo ir P. Rimša daugiausia su savo skulptūros kūriniams. Dalyvavo ir rusų parodose Petrapilyje, Maskvoje ir kitur. 1911 m. Petrapilyje "poščenkos" jubiliejiniame konkurse gavo antrąją premiją už bronzinį arklį. Pirmojo karo metu gyveno Petrapilyje ir Maskvoje. Pradžioje studijavo įvairiose Viatkos amatų mokyklose, vėliau Petrapilij "poščenkoj" grafiką, audimą, keramiką. Nepriklausomybės metais Lietuvoje kūrė išsiuoses. Laimėjo eilę pirmųjų premijų. Sukūrė gana daug medalių ir kitokių emblemų. Šį laikotarpį privalėtų plačiau apibūdinti jaunesnieji mūsų dailininkai, meno istorikai. P. Rimša gyveno gana individualiai, savo meninėje dirbtuvėje. Nuolat keliaudavo. Buvo atsidūręs ir JAV-bėse. Surošė čia eilę parodų ir buvo aukštai įvertintas. Žurnalas "Time" įdėjo jį kūrinių reprodukcijas ir labai palankiai recenziją. Rašė apie P. Rimšą anglų, prancūzų, vokiečių ir kitų kraštų dailės žurnalai. Jo metalinius kūrinius Hedavo Berlyno, Lietuvos ir kitų kraštų įmonės.

Bendradarbiauj spaudoje: meno reikalais — "Vilniaus Žiniuose", "Lietuvos Ūkininke" "Lietuvos Aide", "Lietuvos Žiniuose" ir kitų. Valstybiniai ar visuomeninių pareigų vengė. Buvo įsitikinęs, kad tik laisvas dailininkas gali sėkmingai kurti. Buvo giliu humanistiniais liberalinių pažiūrų. Tvirtas savuose pasaulėžiūrinuose nusistatymuose. Nepakentė neteisybės ir jėškojo tiesos. Kartais ir teisinių priemonių griebdavosi.

Prisiminkime didžiuosius dailininko Petro Rimšos žygius ir darbus. Pagerbkime žymaus lietuvių ir menininko atmintį.

Petras Rašinas (Sėja)

IS VASARIO 16 GIMNAZIJOS GYVENIMO

Stuttgarto vyr. burmistro padėka
Stuttgarto vyr. burmistras, dėkodamas lietuvių tautinių šokių grupei, kuri sudarė Vasario 16 Gimnazijos mokiniai, atsuntė dalyvavimui Stuttgarto Tautinių Grupių šventėje prisiminti knygą su savo įrašu.

Vokiečių spauda apie gimnazijos šokėjus nepaprastai palankiai atsiliepė. "Schwaebische Zeitung" gegužės 19 d. laidoje tarp kitko rašo:

"Iš tautinių grupių scenoje geriausiai pasirodė lietuvių grupė. Jų tautiniai rūbai buvo pačių austri ir siūti ir gulėjo lyg prišlietai. Mergaičių grupės charakteringai klasiška laikysena sužavėjo jau pirmaisiais šokio "Kepurinė" žingsniais. Ir porinis šokis buvo meniškai verpetas. Trečiuoju šokių grupė parodė "Bledzingelę". Paukščius vaidavo mažos, baltos nosinaitės ir aiškiai matėsi, kaip paukščiai rinkosi grupėmis ir nulėkė. Ir nuėjimas nuo scenos buvo gražus. Grupę sudarė Lietuvių Gimnazijos mokiniai Weinheime, kuri šiuos tautinius papročius ypatingai ugdo."

Kadangi šventėje dalyvavo 137 grupės, jų tarpe tokios spalvingos ir įdomios, kaip olandų arba prancūzų su savo grakščiais šokiais, grupių su savais charakteringais orkestrais, vėlavnešiais ir pan., tai toks lietuvių grupės iškėlimas į

geriausiai pasirodžiusią grupę yra pažymėtinas. (VKVInfor.)

VASARIO GIMNAZIJOS MOKINIAI

Kurį laiką gimnazija Diepholze, su parengiamosiomis klasėmis turėjo rekordinį 205 mokinių skaičių. 1953-54 mokslo metus gimnazija su parengiamosiomis klasėmis pradėjo su 197 ir baigė su 166 mokiniais. Tais mokslo metais mokinių judėjimas buvo didelis, nes buvo išstojusių 36 (perėjusių į vokiečių mokyklas ar pradėjusių dirbti), persikėlusį į Saleziečių Institutą Italijoje 10, vienas tragiškai žuvęs ir du pašalinti iš gimnazijos.

Savuose namuose bendrabučio pajėgumas tuo tarpu siekia 180 mokinių, bet jų yra šiuo metu 179 ir yra nemaža prašymų priimti į gimnaziją iš Vokietijos ir kitų kraštų. Berniukų ir mergaičių skaičius yra beveik visada lygus, nors šiuo metu yra nežymi mergaičių persvara. Ir tikybos atžvilgiu yra lygsvara, beveik lygiai tiek pat ir katalikų ir evangelikų.

Mokinių pažangumas yra patenkinamas. Pažymėtina, kad ir šiais mokslo metais abiturus egzaminus išlaikė visi trys devintosios klasės mokiniai ir jau studijuoja aukštesiose Vokietijos mokyklose.

SPAUDOS APZVALGA

"Tėviškės žiburiai" straipsnyje "Lietuvių spauda — mūsų gyvenimo atspindis" rašo apie grupelės suinteresuotųjų diskusijas spaudos reikalais. Kai kurios nuomonės, manome, bus įdomios ir mūsų skaitytojams.

"... Įdomu, kad bediskutuojančių dauguma labai stipriai pasisakė už mūsų laikraščiuose įvedimą pakankamai plataus ir didelio laisvų redakcijai skyriaus. Sako, didžiosios anglų kalba spaudos pavyzdžiu, mūsų laikraščiai be reikalo vengia ar mano nebūsiant pakankamo susidomėjimo tokiu nauju skyriumi. Juk reikia tik pasekti didžiųjų leidinių tuos laisvius redakcijoms. Čia gausūs skaitytojai visiškai laisvai pareiškia savo nuomonę apie tilpusius tame laikraštyje straipsnius ar nuotraukas, nurodo ko pageidauti, čia rasi ne tik morkų ar burokėlių kainų kilimo ar kritimo klausimus, bet įvairias nuomones krašto politikos, ekonomijos ir kultūros klausimais. Be abejo, vieni tų pasisakymų yra visiškai verti dėmesio, kiti sklyski ar net linkmi, bet niekas negalės nuneigti, kad jie redakcijai sudaro neįkainuojamos vertės patarnavimą. Taip, patarnavimą, nes padeda orientuotis, ko skaitytojas nori, kokio jo pasiūlymai, ką galvoja, kuo gyvena ir ko tikisi tas elinins visuomenės narys, tikrasis liaudies balsas. Lietuvių atveju, atrodo, toks skyrius būtų naudingas ir tuo, kad juo galėtų naudotis ne tik pati redakcija, bet ir kitos mūsų organizacijos ar net ir politinės institucijos, nes jos žinotų, ką tautiečiai galvoja, ko pageidauja. Tai būtų tarsi nuolatinė ir nesibaigianti anketa. Tiesa, reikėtų sutikti, kad mūsų žmonės gal nebūtų iškart tiek rangūs, kad tuoj savo nuomonę viešai reikėtų, bet, laikui bėgant, įprasti ir prie tos "naujovės". Ano meto žymus mūsų publicistas V. Kudirka, kuris tiek sielėjosi visais lietuviškais reikalais, yra pareiškęs, kad mūsų visų pareiga žinoti, kur lietuvis verkia ir kur džiaugiasi, kur jam vargelis grąšo, kur nepritekliai supa. Atrodytų, kad šitūlomas "laisvų" skyrius tikrai būtų pats geriausias visų mūsų išsklaidytų tautiečių nuotaikų veidrodys, tikrasis mūsų gyvenimo atspindis.

Gavo pilos ir patys bendradarbiai, kolonijų korespondentai. Barti jie už, neretu atveju, tikrai perdėtai ir persaldų savosios vietovės įvykių aprašymą. Vaidinimai ir dekoracijos geriausi, solistai garsiausi, paskaitininkai aiškiausi ir visa toji mišrainė, kaip jau praktikoje ne kartą pasitvirtino, gerokai persūdyta, perdėta. Krikuojami ir vertinami kultūriniai įvykiai kaip tik tų, kurie toje srityje nėra pakankamai kompetentingi, pajėgūs. Drąsa ne visuomet kalnus nu-

verčia.

Esama ir tokios rūšies bendradarbių, kaip neseniai šias mintis dėstančiam yra pareiškęs vienas laikraščio redaktorius, darosi beveik išdykę ir redakcijoms stato nemažus reikalavimus. Nurodoma kurioje vietoje dėtina autoriaus pavardė, stambesnėmis raidėmis ar ne, kur turėtų būti tas naujinsis patalpintas ar pan. Būdingos rašosios galdynės bendradarbių pretenzijos!

Nemažai pasipiktinama taip dažnomis korektūros klaidomis lietuviškame laikraštyje. Tas labai piktna ir vargina skaitytoją. Kadangi mūsų laikraščiai, žiūrint kurioje vietoje jie išėina, turi nemažą skaitytojų ir tolimesnėse vietovėse, nemažai apie tai kabėta, reikėtų didesnę dėmesį kreipti ir į tuos tolimus skaitytojus. Susidaro įspūdis iš kai kurių rašinių ar informacijos, kad tai skirta tik vietos gyventojams, kur laikraštis išleidžiamas. Kai kur reikėtų daugiau bendrybių, o informaciniai reikalai turėtų būti suprantami taip pat plačiau ir aiškiau. Neuzmirštinas ir daug kur esamas laiko skirtumas, ypač vasaros metu.

Tai tokios, mūsų manymu, bent kiek svarbesnės mintys buvo pareišktos minėto pokalbio metu. Aktualios, gyvenandinamos ar ne, pakankamai svarios ar ne, tresprenžia jau redakcijos ir kiti skaitytojai. Bet viena yra tikra, kad kiekvienas lietuvis, kur jis bebūtų, laukia iš mūsų laikraščių, kad jie būtų tikraisiais lietuviškojo gyvenimo vaizduotais."

TAUTOS FONDO ATSTOVYBĖ KANADOJE

vadovaujama energingosios M. Arlauskaitės, per 1954 metų 1-įj pusmetį Lietuvos laisvinimo reikalams surinko tokias sumas:

1). Toronto skyrius 630,00 dol. 2). Hamiltono skyrius 500,00 dol. 3). Montreailo skyrius 331,33 dol. 4). Edmontono skyrius 258,65 dol. 5). Sudbury skyrius 210,72 dol. 6). Wellando skyrius 180,65 dol. 7). Ft. Williams skyrius 164,70 dol. 8). Winnipeg skyrius 162,20 dol. 9). Vančouverio skyrius 123,35 dol. 10). Lethbridge skyrius 121,00 dol. 11). kitų vietovių skyriai 138,47 dol. **Viso surinkta 2.810,07 dolerių.**

Šiomis dienomis toji Kanados TF Atstovybė persiuntė VLIKui 4.000,- dolerių ir energingai ruošiasi tolimesnei lėšų rinkimo akcijai Lietuvos laisvinimo reikalams. Tai viena iš pavyzdgingiausių Tautos Fondo atstovybių laisvajame pasaulyje, kurios pavyzdžiu turėtų pasekti ir kitų kraštų TF Atstovybės.

SOV. SAJUNGOJ LAUKIAMA NAUJU SKERDYNIU

Įtakingas vokiečių savaitraštis "Rheinischer Merkur" reiškia nuomonę, jog **Sov. Sąjungoje galima laukti naujų skerdynių.**

Tam, matyti, yra visa eilė žymių. Todėl vakarai neturėtų nustebiti, jei pravestieji nauji valymai vėl būtų pakartoti pagal masinius 1936-1938 m. žudymus. Ypač sustiprėjusi akcija prieš žydus. Nors oficialiai apie antisemitizmą neužsimenama nė vienu žodžiu, tačiau visa eilė reiškinų rodo visai ką kitą. Štai kad ir šių metų sausio mėnesį savo pasakotojų kalboj Čekoslovakijos prez. Zapotocikis smarkiai užspūlė "išdavikus sionistus". Štai vėl sušaudomas Budapešte 1953 m. suimtas policijos šešas žydus P. Gaboras su keliais savo pesekėjais. Nors apie tai nė žodžio neužsimenama byloje, tačiau faktas lieka faktas, kad beveik visi nuteistieji buvo žydai. Sov. Sąjungoje, kad ir pamažu, grąžinami į savo senąsias vietas svarbiausieji Kremliaus gydytojų aferos ruošėjai. Tai buvo pradėta jau pereinamųjų metų rudenį, vieną iš svarbiausių šios bylos inspiratorių, Kozlovą, įsodinus atgal į Leningrado bolševikinio gauleiterio vietą. Kovo pradžioj policijos šešas Ignatievas, kuris pats buvo Kremliaus gydytojus suėmęs ir perdavęs bolševikiniam kankinimams, perkeltas gauleiteriu į Baškiriją.

Rumunijoj per Velykas už tariamą "špionažą" sušaudytas buv. komunistų partijos vad. Patrascanu, o iš jo 8 bendradarbių, nubastų ilgai bausmėmis, 5 buvo žydai. Rytuojaus dieną cik plenumas žyda gen. sekretorių Chisinevščij atstatė iš eitųjų pareigų, vietoj jo pakviesdamas, kaip ir Sov. Sąjungoje, ištikimą raudonajam valdovui Gregorij-Dej žmogų. Netrukus kirstas dar vienas "žydų šalininkams" smūgis.

Bratislavoj suruošta vieša byla dar 1950 m. suimtai grupei slovakų komunistų su buvusiu slovakų ministru pirmininku Husaku priešakyje. Nors iš jų nebuvo nė vieno žydo, tačiau ir jiems kaltinimas skambėjo tiesiog — sensacingai: jie buvo svarbiausia apkaltinti vykdę "sionistinį suokalbį"! Panašių reiškinų esą ir daugiau. O visi žino, kad nei šitokių bylų kelti, nei žmones karti be Maskvos įsakymo šiais laikais bolševikiniuose kraštuose neįmanoma.

Vokiečių spaudoj paskelbtos žinios rodo, kaip

Malenkovas stiprina savo policijos aparatą.

Jau šių metų kovo mėn. prie TSRS Ministrų Tarybos buvo sudarytas specialus valstybės saugumo reikalams komitetas, o balandžio mėnesį pertvarkius Malenkovo vyriausybę, jo vedėjas I.A. Serovas, vienas iš patikimiausių Stalino žmonių ir artimas Malenkovo bendradarbis, paskirtas naujuoju saugumo ministru. Naujajam vadovui dabar siunčiamos visos civilinės ir karinės žvalgybos žinios ir visokių bolševikiškiosios policijos rūšių pranešimai. Minimajam komitetui, vadovaujamam Serovo, turėjo paklusti ir Kruglovo vidaus reikalų ministerija. Tuo būdu Malenkovas nori įrodyti, kad jis yra ne tik tikrasis raudonosios imperijos viešpats, bet ir nemažiau galingas už Staliną ir paskiau naverstąjį Beriją. Berijos "sutvarkymas" buvo tikras "šedevras", ypač iškėlęs Malenkovo reikšmę žemesniųjų valdininkų akyse. Tuo būdu

Malenkovas sugebėjo pats vienas daugiausia pasinaudoti iš Kremliuje vykstančių varžybų dėl valdžios.

Dabar jau ir jis, kaip kad seniau Stalinas, pradėtas vadinti "choziai" — tikruoju šeimininku.

VAISIAI IR UOGOS VEIKIA MUSU ORGANIZMA

Vynmedis — šiltų kraštų augalas — Lietuvoje sunkiai tarpo. Dažniausia buvo auginamas šiltnamyje, bet esant šiltam rudeniui, nunokdavo ir lauke.

Iš vynuogių gaminamas vynas. Jos taip pat šviežios ir džiovintos vartojamos valgiui. Džiovintos dar vadinamos razinkomis, dedamos į pyragus, pyragaičius. Razinkos turi kur kas daugiau cukraus nei šviežios vynuogės, net iki 60%.

Karštom vasaros dienom vynuogės iš žemės traukia natrijų, kalijų, kalcijų ir kitas mineralines druskas ir taip sudaro vynuogę. Sėklose turi dar truputį riebalų aliejaus pavaldę, tanino ir sakių. Šiaip turi daug B ir C vitaminų, aromatinių rūgščių, baziųjų mineralinių druskų, svarbiausia — lengvai virškinamą vynuoginį cukrų.

Cukraus kiekis, žiūrint jų rūšių, svyruoja tarp 20 ir 30%. Šis cukrus yra labai vertingas maistas, pirmos rūšies energijos šaltinis.

Savo mineralinėm medžiagom vynuogės gerai valo kraują, sujungdamos nuodingas rūgštis į nepavojingas žmogaus organizmui druskas, kurias per inkstus išvaro laukan. Dėl to kraujo rūgštingumas mažėja, darosi šviesesnis arba neutralus.

Šviežios vynuogės vartojamos kaip pagelbinis vaistas daugelyje ligų. Šis gydymas buvo žinomas jau gilioje senovėje. Lengva vynuogių cukraus asimiliacija duoda poilsį kepenims, kasai. Vynuogių dieta gerų rezultatų pasiekia, kai nėra apetito, padidėja skrandžio rūgštys, viduriai užkietėja, jaučiamas bendras nusilpimas, širdies raumenų nepajėgumas, susidaro tulžies akmenys, kepenų ligos, reumatas, podarga, apsinuodijimas šlapimo rūgštimi, plaučių tuberkulozė ir kt. Taip gydantis suvaržomas kitų produktų naudojimas, pvz. mėsos, riebalų ir kt.

Taip pat galima padidinti arba sumažinti svorį. Nedideliais kiekiais vartodami vynuoges, pageriname mitybą, riebalai kūne susitaupo ir svoris didėja. Dideli kiekiai varo iš kūno vandenį ir padeda medžiagų apytakai.

Pirmuoju atveju — suliesėjus, esant mažakraujystei, nusilpus — duodama iki 4 svarų per dieną, pradedant nuo 1-2 svarų. Gydymas tęsiasi iki keturių savaičių. Vartojamos gerai nunokusios vynuogės. Prie medžiagų apytakos sutrikimo ligų — podargos, nutukimo, apsinuodijimo šlapimo rūgštimi, ekzemos, reumato, neuralgijos — naudojama iki 8 svarų vynuogių per dieną. Kuracijos metu mėsa, riebalai, alus ir kiti sunkiai virškinami valgiai veik išjungiami arba sumažinami. Naudojamos ir rūgštesnės vynuogių rūšys.

VYSNIOS

Jos priklauso prie pirmųjų pavasario vaisių. Turi A, B, C vitaminų, lengvai virškinamo vaisių cukraus ir žymų geležies kiekį. Tamsesnės turi geležies daugiau negu šviesiosios. Vyšnia patartina naudoti nuo podargos, nutukimo, gyslių sukalkėjimo.

SLYVOS

Jos turi vitaminų A, B, vaisių cukraus. Šviežios slyvos valo vidurius. Rekomenduojamos dėl hemoroidų, dėl tulžies ir kepenų ligų. Išdžiovintus slyvas kompoto formoje valo vidurius.

APELSINAI

Nunokę apelsinai turi gana daug vaisių cukraus, B ir C vitaminų. Saldesnieji turi daugiau cukraus, rūgštesnieji — mažiau.

CITRINOS

Jos turi A, B ir ypač C vitaminų, valo kraują. Jų sunka pilnai gail pavaduoti nenatūralų ir sveikatai kenksmingą acetą.

BANANAI

Jie turi A, B ir C vitaminų, daug mineralinių druskų, angliavandenių, jų bazinės medžiagos valo kraują. Ypač jie geras maistas nusilpusiems po sunkių ligų ir džiovos atveju.

PERSIKAI

Turi daug vaisių cukraus, mineralinių druskų, A, B ir C vitaminų, aromatinių medžiagų, lengvai virškinami, reguliuoja vidurius.

MELONAI

Turi baziųjų medžiagų kurios neutralizuoja rūgštis, valo vidurius. Jie tinka nuo nutukimo, podargos. Per didelį jų vartojimas kartais erzina vidurius.

ARBŪZAI (Watermelon)

Maistingumo atžvilgiu mažai vertingi, mineralinių druskų atžvilgiu panašūs į melonus.

KONSERVUOTI VAISIAI

Konservuoti vaisiai su baltu cukrum yra labai saldūs, sunkiai virškinami ir negali susilyginti su šviežiais. Net konservuoti su rudu neutraliu cukrum neprilygsta natūraliems maisto produktams. Konservuoti su actu visiškai nustoja savo vertės. Geriausia, žinoma, vartoti šviežius vaisius, jų nesant — džiovintus.

Džiovinti vaisiai dar turi mineralinių druskų, vitaminų ir lengvai virškinamo vaisių cukraus. Geriausia juos džiovinti saulėje, bet tinka ir krosnyje.

Stikluose ar dėžutėse konservuoti vaisiai su mažu cukraus kiekiu yra vertingesni už marmeladą ar saldų vaisių sirupą. Konservuojant nereikia vartoti chemikalų. (Darb.)

ZINIOS

(Tąsa iš 1 psl.)

tuvas, išleistas iš lėktuvnešio, gali nuskristi 9.000 mylių, išmesti bombų krovinių ir nusileisti draugiškoje valstybėje.

* Maroke neramumai vėl didėja. Vienoje vietoje partizanai paprovė dvi europietes moteris. Policija atidengė ugnį ir demonstrantus, užmušdama 11 ir sužeisdamą per 30 asmenų.

* Anglijoje pradėta gaminti dirbtiniai dantys iš nylono, kuris pasirodė esąs daug praktiškesnis už dabar naudojamą medžiagą. Anglams, kurių nedaug kas turi savus dantis, šis išradimas gana svarbus.

SUSITARTA DEL PERSIJOS NAFTOS

Pasaulinės naftos bendrovės pagaliau susitarė su Persija dėl naftos eksploatacijos. Nafta pradės tekėti į pasaulinę rinką po kelių mėnesių.

Anglo — Irano naftos bendrovei, kurios nuosavybės buvo nusavintos Persijos vyriausybės, bus išmokėta kompensacija 125 milijonai (sterlingų). Anglų laik-

Astronomai ir apskritai visi tie, kuriuos daugiau ar mažiau domina kosmologiniai klausimai, galėtų šiuos 1954-sius metus pavadinti ypatingo aktyvumo laikotarpiu.

Tai anaipol nereikia, kad kur nors beribuose erdvės plotuose būtų įvykę kurių nors staigių ir sensacingų permainų. Priešingai, tai, apie ką čia bus kalbama, palies visai normalius dangaus kūnų rotacijos klausimus ir apsiribos "lokaliniais" saulės sistemos planetų keliamais.

Tą kalbamą aktyvumą iššaukia tik faktas, kad šiemet mūsų planeta yra atsidūrusi tokioje pozicijoje, iš kurios yra labai paranku stebėti kitų kaimyninių planetų judėjimą. Ir dar tai, kad tokių progų stebėjimui šiais metais pasitaiko palyginti daugiau, negu kitais metais.

Pavyzdžiui, daug kas, gal būt, skaitė spaudoje, kad šių metų pradžioje, (rodos vasario mėnesį), Merkurijus buvo "užtemdęs" Saulę. Stebintieji tą įvykį matė, kaip per žerintį Saulės diską prasilinko iš lėto tamsi, aguonos grūdo dydžio, dėmelė, o tai ir buvo artimiausio Saulės satelito — Merkurijaus siluetas.

Netrukus po to, (gal po mėnesio), sekė pilnas Mėnulio užtemimas. Pagaliau šių vasarą pasitaikė neeilinė proga stebėti Marsą iš daug mažesnio nuotolio, negu kitu kuriuo metu.

Prisimename, tur būt, visi iš kosmografijos, kad Marso, kaip pagaliau ir visų kitų dangaus kūnų, atstumas nuo žemės nėra visą laiką pastovus, — jis nuolat kinta. Tuo būdu, Marso nuotolis nuo žemės periodiškai keičiasi 35-250 milijonų mylių ribose. Tai yra normalus reiškinys, cikline tvarka besikartojantis 14-15 metų tarpais. Tai aiškina, tuo, kad skriejančių aplink Saulę koncentrinėje ašyje planetų orbitos nėra tarp savęs visiškai lygiagrečios, t.y. jos nuolat daro didesnių ar mažesnių tygiagrečių iškrypimų. Visi tos rūšies nukrypimai astronomams yra žinomi ir jų laipsnis yra tiksliai iš anksto apskaičiuotas.

Tų apskaičiavimų išdavoje ir buvo laikama, kad š.m. liepos mėn. 2 d. Marso planetą nuo žemės beskiris "tik" 40 milijonų mylių atstumas.

Bet tai dar ne viskas! Minimalių nuotolių Marsas pasieks 1956 metais, kai jis, dar kartą per 670 žemės dienų apskriejęs Saulę, (tokia ilgumo yra Marso metai), prasilenks su žeme vos 35 milijonų mylių atstume. Po šio pastarojo prasilenkimo Marsas ims vėl palaipsniui tolti nuo žemės ir net iki 1971 metų jau nebesitaikys tokios progos stebėti jį iš taip arti.

Paskutinis tolygus Marso priartėjimas įvyko 1941 metais, bet anuomet viso pasaulio dėmesys buvo nukreiptas į karo įvykius, o mus negailestingai svilino atnešta "Stalino saulė". Ir taip, tuomet niekam, gal, net į galvą neatėjo domėtis kitomis planetomis, kai savojoje vyko dideli sukrėtimai.

Jei, paprasta akimi žiūrint, to atstumo sumažėjimo tarp Marso ir žemės pastebėti ir nebūtų įmanoma, tai, panaudojant teleskopą, tas skirtumas atstume yra labai jaučiamas. Bet ir tai, žiūrinčiam iš 40 milijonų mylių į Marsą pro stipriausią pasaulyje teleskopą, (200 colių diametro Hale teleskopas Palomaro kalne, Kalifornijoje), Marsas atrodyt tik kavos lėkštutės dydžio. Žinovams tačiau nuotolis bus jau pakankamas įsigyti labai vertingų žinių apie Marsą supančią atmosferą, tos planetos paviršių, klimatą ir t.t.

Ir todėl š.m. liepos mėn. 2 d. net 18 observatorių stebėjo ir darė Marso nuotraukas ištisą parą, o svarbiausioji astronomų ir kitų mokslininkų ekspedicija persikraustė su visais savo prietaisais į Bloemfontein, Pietų Afrikoje, iš kur Marsas buvo geriausiai matomas, kadangi jis pakilo į patį zenitą, tuo tarpu kai, žiūrinčiam iš šiaurės Amerikos kontinento, Marsas šiek tiek iškyla virš horizonto, todėl jį stebėti dėl daugelio priežasčių yra sunkiau.

Apie Marso planetą jau ir dabar mes daug žinių turime. Pavyzdžiui mes žinome, kad ši planeta yra daug mažesnė už mūsų, nes jos diametras apytikriai tesudaro tik pusę žemės diametro. Dieną Marso paviršiuje temperatūra siekia 80 laipsnių F., tuo tarpu kai naktį

raščiai vadina tai "apiplėšimu", nes bendrovės turtas siekia apie 500 mil. svarų, tačiau, reikia manyti, kad anglai jau bus už tuos įrengimus atsiėmę.

Sutartis turi daugiau politinę, negu ekonominę reikšmę, nes naftos šiuo metu pasaulyje netrūksta, tačiau reikėjo užpildyti "tuščią erdvę", kad ji nepatektų rusams.

Marsas dabar demesio centre

ji nukrinta iki —90 laipsnių F. Marsas apsisuka aplink savo ašį per 24 val. ir 37 min., taigi jo para yra nežymiai ilgesnė.

Toliau, visai neturima duomenų, kad skystoje, melsvos spalvos, Marso atmosferoje būtų deguonies. Dėl deguonies stokos ir dėl nepakankamo oro slėgimo, mokslininkai samprotauja, kad žmogus ten galėtų išlikti gyvas tik su deguonies aparatu ir kompresiją palaikančia apranga.

Žiūrint pro teleskopą, ant Marso ypač ryškiai matomos jo baltos spalvos poliariinės sritys, kurios žiemos metu siekia apie 4 milijonus kvadratinų mylių, kas maždaug prilygsta pusei š. Amerikos kontinento, o pavasarį ima smarkiai mažėti, trauktis, užleisdamos vietą keistiems melsvai žaliai spalvos plotams, kurie keletos mėnesių bėgyje prasiplečia kuone į visas planetos sritis, paskui, (maždaug rudenį), savo spalvą palaipsniui pakeičia į šviesiai rudą, kuri, artėjant žiemai, vis tamsėja, kol pasidaro tamsios šokolado spalvos.

Matomos taip pat pro teleskopą Marso pusiaujo srityse didžiulės rusvos spalvos dykumos, melsvo atspalvio debesys, na ir be to, dar Marso "kanalai".

Laike šių metų stebėjimų, be kitų svarbių užsimojimų, buvo stengiamasi galimai daugiau patirti apie tuos "kanalus".

Pirmasis juos pastebėjo italų astronomas Giovanni Schiaparelli jau 1877 metais. Jis kanalams ir suteikė tokį vardą. Daug astronomų vėliau stengėsi rasti paaškinimą dėl tų kanalų kilmės ir jų paskirties. Vieni jų, (kaip Percival Lowell), įtikinėjo, kad tie kanalai yra atsiradę protinųjų Marso būtybių pastangomis, kiti vėl tai griežtai neigia.

Šiaip ar taip, bet po šios vasaros stebėjimų, panaudojus jiems tobuliausias foto kameras su iki nepaprasto jautrumo išvystytomis filmomis, tikimasi, kad daug paslapčių, supančių Marsą bus išaiškinta.

(Nepr. Liet.)

IVAIRENYBĖS

* Palermo mūrininkas G. Priulla, 21 m. amžiaus, susilažino su savo darbdaviu, kad per 6 mėnesius suvalgys jo visą automobilį, išskyrus padangas. Vyrukas turįs gerą skilvį ir gydytojai mano, kad metalo gabalų nuolatinis valgymas jam gal ir nepakenksias. Pervaręs per savo skilvį automobilį, jis laimės sau naują.

* Visi vyrai yra gimę laisvi, tik kai kurie apsisėda.

* Kai kurios moterys, pasensta prieš laiką, mėgindamos atrodyti jaunos po laiką.

TARPTAUTINIS FRONTAS PRIES KOMUNIZMĄ

Visame laisvame pasaulyje šis Frontas veikia. FICC tai cementinė tvirtovė prieš komunistinį tvaną, nes komunizmas tai kapinės krikščioniškai kultūrai. Ir todėl kiekvieno laisvojo pasaulio piliečio pareiga prisidėti prie to judėjimo ir kovoti bendrai prieš komunizmą.

Pabaltiečiai, ypatingai lietuviai, turi dalyvauti tame fronte, nes frontas turi tikslą — išlaisvinti pavergtas tautas.

Fronto tikslai: užkirsti kelią komunizmui, daryti propagandą pavergtų tautų išlaisvinimui ir suteikti moralinę bei materialinę paramą nukentėjusiems nuo komunistinio režimo.

Frontui atstovauja lietuviai ir prancūzai. Prie to judėjimo priklauso žymūs pasaulio politikos veikėjai.

FICC vienas iš dabartinių uždavinių: 1). Antikomunistinių knygų išleidimas. Tuose leidiniuose bus pašvesta didelė dalis apie Lietuvą.

2). Pastatyti lietuvišką propagandinę filmą. Lietuviškas scenarij, lietuviški artistai, lietuviškas menas.

3). Tarptautinė Loterija, kurios didesni laimėjimai: kelionė: Paryžius — New Yorkas, automobilis, šampano dėžė ir kt.

Visas pelnas skiriamas Frontui paremti.

Remdami Frontą, remsite Lietuvos išvadavimą.

Informacijas ir platesnių žinių gali suteikti:

EUROPOJE:

p. Cobra — Povilaitis, La Pompiagne Montpellier, France. ir p. Dainora Daunoraitė, 49 Thornton Av., London.

PIETŲ AMERIKOJE:

p. M. Laupinaitis, Caixa Postal 118, Sao Paulo, Brasil.

JAV-bėse:

p. A. Dabšys, 3803 Evans St., Hollywood 27, California, USA.

Kazys Puida

KOL SAULĖ PATEKĖS

ROMANAS

(I tąsa)

— Ot, pavasaris ateina, — plepėjo jis, stengdamasis paslėpti, sumažinti visų kalbų įspūdžius. — Greitai išlėksime į laukus, į žalias, žydinčias pievas ir pavėsingus miškus — ten viskas praeina, kai susiduri su gamta, kai prie jos krūtinės pats prisiglaudi ...

Saulė seniai užgeso, paukščiai nutilo ir parkas ištuštėjo. Retkarčiais praedavo pro juos koks žmogus, pažvelgdavo į jauną porą ir piktindavosi jaunuomenės laisvumu ir senovės auklėjimo principų mindžiojimu ...

Danguje mirgėjo mažutės žvaigždėlės, lyg simtaakis slibinas būtų žiūrėjęs žemėn ir nuodėmių įieškojęs, kad jas pridengtų nuo žmonių akių, paslėptų nuo dienos šviesos ...

2.

Vos spėjo patekti saulė ir apšviesti jaunutę pavasario gamtą, Marytė pašoko iš šilto, minkšto patalo ir griebėsi matematikos, nes apie dvyliką valandą ateis Eimutis ir tada reikės drauge pakartoti tai, ką bus išmokusi.

Po vakarykščio pasikalbėjimo darbas nekalt sekėsi. Mintys nuolat atsitraukdavo nuo sausų matematikos formulijų ir grįždavo prie to, kas visą naktį net sapne nedavė jai ramybės.

Vakar ji paslėpė nuo Eimučio, kad ji vienturtė ir kad jos išsiskyrimas iš dviejų brolių ir tėvų tarpo bus šiems pastariesiems ypač skaudus. Bet nėra reikalo apie tai galvoti, — reikia būti tuo, ko laikas, sąlygos, tiesa, sąžinė ir tautos dvasia iš žmogaus reikalauja. Svetimu būti tarp savųjų yra, be abejo, neįmanoma prieš kitus žmones, bet dar skaudžiau sau pačiam ...

Po nemigtos nakties, po vakarykščių kalbų, Marytė jautėsi nuvargusi, pailsusi. Apskritas jos veidelis dar labiau išblyško, skaiti ir budri akių šviesa užgeso. Širdį šiandien labiau skaudėjo, negu paprastai.

Staiga durys prasivėrė ir Marytės kambarin ėjo tėvas.

— Žinai, Mariuk, mano arkliai buvo gražiausi iš visos parodos arklių, — dar nepasisveikinęs prabilo ponas Butrimas, lyg pasigirdamas, lyg dukterį suviloti norėdamas, nes žinojo, kad Marytė labai mėgsta gerus arklius.

Tai buvo tipiškas žemaitis bajoras: mažo ūgio, tvirtu sudėjimo, tamsiu veidu, geisvai baltais plaukais ir nušutusioms mešvom akim.

— Kiek kalbų ir piktumų dėl to buvo! Dobkevičius net prisimanė, girdi, tai ne mano arkliai, bet iš kaž kur paskolinti. O Dabkus, — visi jį taip vadindavo, — atvedė dvi lupyni ir visiems gyrėsi, jog jam medalis teksias.

Marytė sėdėjo nusiminus ir stengėsi klausyti tėvo pasakojimų, nors mintys buvo toli. Tėvas ne tik jos atlankyti atvažiavo, bet reikėjo jaunseniam broliui mokytojas pasamdyti.

— Kaip mama laikosi? — paklausė Marytė.

— Tiesa, aš su savo arkliais ir visa ta paroda užmiršau net kitus reikalus ... Mama? Mama sveika ir tavęs laukia ...

— O kaip su Jurka? — Jurka? Ba! Tokio raitelio, kaip Jurka, tai dar pajieškoti reikia! Juk jis "Kipšu" raitas Panevėžin nuėjo ...

— Aš ne apie tą ... — tyliai pertraukė tėvą Marytė. — Aš norėjau paklausti: ar dar mokytojo jam nesuradot?

— Ne, nesuradau ... — Reikia pasirūpinti, nes šiuo laiku visi mokytojus samdosi ir gerausius išsirenka.

— Tai gal tu tai padarytum, nes man reikia skubėti Panevėžin. Palikau ten tą žioplį Motę, dar gali kurį nors arklių užgauti.

— Ne, šį reikalą jūs pats turite sutvarkyti, — rimtai atsakė Marytė.

— Žinoma, galiu ir aš, tik ką ... — Prieškambaryje pasigirdo skambutis ir tarnaitė įleido Eimutį.

Pabėdęs į duris ir palaukęs atsakymo "proszę" ėjo augšto ūgio, baltaplaukis studentas. Pasisveikino su Maryte ir nusilenkė Butrimui.

— Mano tėvas, — supažindino Marytė.

— Eimutis, — vos girdimu balsu pratarė šis.

— Gal ir ... — jau buvo bepradedęs Butrimas.

Bet Marytė suprato, ką tėvas norėjo pasakyti ir pati prabilo:

— Mužu su tėvu kalbėjomės apie mokytoją mano jaunesniau broliui pirmon klasėn prirengti. Ar tamsta dar neužim-

tas?

Eimutis valandėlę tylėjo.

— Ne, neužimtas.

— Tai gal tamsta sutiksi pas mus vasarą praleisti, — paklausė Butrimas.

— Galiu, — trumpai atsakė Eimutis.

— Na tai viskas atlikta! Aš jau bėgsiu stotin ir grįšiu Panevėžin ...

— Gerai, gerai, — nieko nesuvokdama patarė Marytė.

— Tai bėgu! — pabučiavo dukterį kakton, Eimučiu pratiesė ranką.

— Vos neužmiršau! Kada paskutiniai egzaminai?

— Už devynių dienų.

— Tai vadinasi šeštą birželio reikės arklus atsitiesti?

— Ne, šeštą bus abiturientų balius.

— Aha, balius ... Balius ... Na, sūdiev.

Ir išbėgo, lyg gaisro vejamas.

Marytė nusisuko į langą ir, palenkus galvą, žiūrėjo pro stiklus nieko nematydama.

Eimutis sėdėjo kėdėje ir tylėdamas rūkė.

Slogi tylą negalėjo amžinai tęstis, bet nė vienas nenorėjo ją pertraukti.

— Atnešiau tamstai, — prabilo pirmutinis Eimutis, negalėdamas ilgiau ištvirti, — atnešiau naują knygą.

— Kokią? — staiga paklausė Marytė.

Eimutis padavė jai ploną knygutę ir atidžiai sekė akimis, kokį įspūdį tas jai padarys: ar ji džiaugsis tuo veikalu kaip jis pats, ar kiekviena nauja ir naudinga knyga bus mielai jos priimta.

— "Prabočių šešėliai" — garsiai perskaitė knygos antraštę ir nutilo, tik lūpos kaž kodėl dar krutėjo, akys dažniau mirksėjo ir krūtinė smarkiau bangavo. Eimutis nudžiugo. Atgimimo kova juo jau baigėsi, beliko tik išorinės kliūtys ir ji bus savo tautinį "aš" suradusi ...

— Dabar imsimės matematikos, — pertraukė visus įspūdžius Eimutis.

— Ar negalėtum, tamsta, kiek vėliau užėiti? Aš šiandien esu taip pavargus, ne daug ką padariau. Eisiu pasivaikščioti, pasilsėsiu ir vėliau padirbėsiu ...

— Gerai, bet aš tik apie penktą valandą tegalėsiu ateiti.

— Man vis tiek.

Vos Eimutis spėjo išeiti, kaip Marytė, pasiėmus "Prabočių šešėlius", išėjo į parką, pasislėpė nuošaliausioj alejoj nuo smalsių praeivių akių ir lapas po lapo godžiai rijo tą pirmąją lietuvių trilogiją — dramų trilogiją.

Kaip ekrane bėgo mintyse giliausios senovės geriniai: čia apgaulingi kryžiuočiai vilko politiką veda ir lengvatikį lietuvių suvedžioja, žudo; čia tautos genijus klaidžioja po nuskurdėlių pirkeles ir jieško tuose žmonėse — šešėliuose savo jėgos atspindžio, žadina ir kursto juos; ten vėl tautinio atgimimo nuodugni filosofija, jos veikimas, jos laimėjimai ir abejojimai — išlita tautos tragedija vakarykščioj dienoj ...

Kaip įkyrus žaizdos skaudulys, taip "Prabočių šešėlių" mintys kaitino ir svilino jauną, mažai kovojusią Marytę sėlą.

Visos jos kovos, visi skausmai sumažėjo, taip sumenkėjo palyginant su Vydūno trilogijos karžygiais, kad kartais ji net gėdijosi savęs, savo skausmų ir skundų. Tačiau, šalia gėdos, kilo kažkas rimto, tvirtu ir atkaklaus, kas tyliai jos širdin snibždėjo tos kovos prasmę, žygio vertę, dvasios stiprumą ir galutiną prasmę.

Marytė norėjo savo kovas ir skausmus plačiau panaudoti; norėjo, kad tos kovos neužtrintų jos individualinio "aš", bet iškeltų jį iki tos augštybės, iš kurios teka visos idėjos ir pasiryžimai.

Jos praeities lyg ir nebuvo. Šiandien į ją pažvelgus, ji nebepažįsta daugiau tos bajoraitės "Mani", kurią visi lepio, glamonėjo ... Jos jau nebėra. Aukšiniai praeities sapnai ir svajonės išnyko, nublanko.

Rodos, dar taip neseniai tas viskas buvo, o šiandien išdygo jau visai naujas žmogus, su naujais troškimais ir mintimis — kažkokia visos šeimynos atžala — svetima jai savo mintimis, siekimais.

Ji viena ėjo ten, kur senovės dvasia graudžiai valtoja ir savo išvaduotojo laukia. Šiandien ji yra lyg kokias rūmų griuvėsiuose užburta, užkeikta karalaitės dvasia.

Dygus, vingiuotas tos kelionės takas, bet jo pabaigoje yra skaitus savęs suradimas, atgimimo saulė žeria gyvenimo linksmybes, tautinės lygybės spindulius.

Grįždama namo, Marytė kažką supra-

MOKSLO — TECHNIKOS NAUJIENOS

TARPATLANTINIAI TELEFONO PASIKALBĖJIMAI

1923 m. pirmą kartą iš Amerikos buvo prisiskambintas Londonas. Nuo to laiko, tolimieji telefono pasikalbėjimai tapo kasdienybe. Iš mūsų kambarių stovinio telefono aparato galima pasiekti 94% viso pasaulio telefono abonentų.

Tokie pasikalbėjimai nėra labai brangūs. Pačių tolimųjų pasikalbėjimų kaina svyruoja tarp 4,50 — 15,00 dol. Toks tarifas taikomas trijų minučių pasikalbėjimui. Paskambinti Maskvon, pasirodo, tekaštuoja tik 12,00 dol. Tokius pasikalbėjimus registruoja specialiais laiko skaičiavimo aparatais.

Amerikiečiai gana gausiai naudojami tolimojo telefono patarnavimais. Detroit, pav., vienas iš tokių buvo 6,500 myl. į Teheraną, Persijon, kuris kaštavo 15,00 dol. Saukėjas teigia, kad visiškai gerai buvo suprasit ir pats gerai girdėjo atsiliepusius gimines. Telefono skambučio neišvengia ir geležinės uždangos kraštai. Iš to pačio Detroito jau buvo šaukta 365 kartus įvairūs adresai anapus gelež. uždangos. Jų daugiausia buvo į Maskvą. Dar daugiau buvo skambinta į kitas satelitines valstybes. Telefono įstaigų pareigūnai teigia, kad tie visi pokalbiai buvo vien privatūs, asmeniškai. Tai yra, čia neįskaitomi oficialių amerikiečių įstaigų telefonų šaukimai.

PIRMOJI ATOMINĖ PARODA

Amerikai, Anglijai ir Italijai susitarus, Romoje atidaryta pirmoji atominė paroda. Be ko kita, joje išstatytas uranijaus 235 gabalas, apie du svarus svorio, kurio pakaktų visą traukinį apvartyti aplink žemę tris su puse kartų.

Paroda nepaprastai lankoma.

EUROPON PASIŪSTA BEPILOTINIŲ LĒKTŲVŲ ESKADRILĒ

JAV-bių karo vadovybė Atlanto Pakto jėgoms Europoje papildyti ir sumoderinti, Europon pasiuntė bepilotinų lėktuvų, vadinamų "Motodor", eskadrilę, kai lėktuvai buvo gerai išbandyti Amerikoje.

Kaip žinoma, pirmasis Amerikos bepilotinis lėktuvas buvo panaudotas Korėjos kare. Pirmasis bepilotinis lėktuvas buvo valdomas televizijos ir radaro pagalba. Apie naujus "Motodor" lėktuvus tuo tarpu nieko nepranešama, kaip jie yra valdomi.

LABAI SVARBUS SENOVĒS RADINYS

Egipte, prie pat Cheopso piramidės, rastas po žemėmis faraono kapas, padarytas prieš 5.000 metų. Tas kapas vaizduoja "pomirtinį laivą", kuriuo, pagal egiptiečių tikėjimą, mirusieji turėjo važiuoti į dangų.

Rastasis kapas yra padarytas iš storių akmenų. Kapas ligi šiol nebuvo palietas, todėl tikimasi, kad jo turinys daug ką atidengs iš praeities.

NAUJA GELEZIES RŪSIS

Pagaminta prieš 3 metus nauja tasi geležis (ductile iron) turi mažą kiekį magnio, kuris išskiria grafito kruopeles, pridudančias ketui trapumą ir silpnu-

to, ko pati išreikšti nebūtų pajėgusi. Ir tvirtu, mažiausių svyravimų nepripažįstančiu balsu tarė sau:

— Taip bus!

* * *

Triukšminga ir šviesu vietinio klubo salėse.

Jaunimo veidai šviesūs, giedri. Net ir labai nuvargusiuose veiduose matosi tiek daug šviesos, skaisčios vilties, pasitikėjimo savim ir dar neišmėgintomis jėgomis.

Kuopelėmis sustoję kalbasi, juokiasi, kartais sutartinai prabyla sveiko, gyvo juoko akordas, lyg kokios uvertiūros triukšmingas finalas.

Pedagogai, pačių mokinių baliu pakviesti, laikosi nuošaliai ir linksmomis akimis stebi buvusių auklėtinių grupelę, iš kurių ilgainiui bus ... dievai žino kas bus ...

Keletas studentų išsibarstė tarp naujųjų kolegų, kelios kursistės susimaišė su naujais kolegomis — tikras moksleivių maskaradas.

Tik vienas Eimutis buvo ramus ir stovėjo nuošaliai. Atminimai, tokie artimi, kaip gyvi, kėlėsi prieš akis ir priminė jam tą pačią salę, tuos pačius svečius, daugelį tų pačių pedagogų.

Kaip liūdna jam buvo žiūrėti į tą jaunimą, kuris tiek giedrių ir drąsių vilčių savyje augina ir žinoti, jog netrukus viskas pasikeis: aštrūs gyvenimo spinduliai nuspalvins jų troškimus ir nusivylimas smulkučiais lašais skverbsis į jų krūtinės ir temdys giedrą dangų.

Juk ir jo mintys anuomet buvo tokios lakios, gyvos ir sparnuotos! Pirmieji

mą. Tąsi geležis nėra trapi. Ji gali būti sulenkiamą. Tąsios geležies stiprumas yra kelis kartus didesnis, negu paprasto keto ir ji turi didesnį atsparumą smūgiui, negu ketas. Tąsios geležies liejimas ir apdirbimas dirbtuvėse yra lengvesnis, negu plieno ar pilkojo keto. Ji turi daugelį plieno privalumų. Pavyzdžiui, ji yra elastiška, nelyginant plieną.

Ta geležis vartojama išliejimui įvairių mašinų dalių, sveriančių iki 100.000 sv. Įvairi geležies sudėtis tarnauja įvairiems tikslams. Padirbtos iš tąsios geležies dizelių cilindrių galvutės turi didesnį atsparumą karščiui ir nuovargiui, negu iš pilkojo keto. Tąsios geležies aliuminiai velenai turi tą patį atsparumą, nuovargiui, geresnes susidėvėjimo savybes ir mažesnę kainą, negu plieniniai. Alkūninio veleno pagaminimas išliejimo būdu žymiai numušą jo kainą. Pavyzdžiui, pagaminti užbaigtą nukaltą veleną 657 sv., reikalinga sunaudoti 2520 sv. neišdirbto plieno. Tuo tarpu 657 sv. velenui pagaminti iš tąsios geležies liejimo būdu, reikia tik 700 sv. medžiagos. Liejimas yra, kaip žinoma, trumpiausias ir pigiausias gamybos kelias.

Šalia dizelių įvairių dalių tąsi geležis naudojama gamybai siurblių, pavarų, įrankių, vožtuvų, vamzdžių, velenų ir kitko. Jos atsparumas traukimui gali pasiekti 150.000 — 180.000 sv. per kv. colį, nors daugiausiai vartojama rūšis turi 60.000 — 80.000 sv. per kv. colį. Anglies nuosimtis tąsioj geležyje yra didesnis, negu pilkam kete. Šilicis yra svarbus sudėtinis elementas. Kiekvienas papildomas jo nuosimtis padidina atsparumą traukimui 11.000 sv. per kv. colį.

Dėl nepaprasto skystos tąsiosios geležies takumo ji geriau tinka liejimui, negu aliuminis ar pilkas ketas, ir visos detalės išeina aiškesnės. Ji gali būti lengvai užgrūdinama kaitinimo ar indukcijos būdu ir sukietinta iki 550-600 Brikelio laipsnių, kad įgautų nepaprastai didelį atsparumą susidėvėjimui.

Žibalo siurblio pavara iš pilkojo keto veikia, pavyzdžiui, 300 valandų, kol susidėvi, o tąsiosios geležies pavara tose pat apylostovose gali veikti per 1000 val.

Tąsi geležis gali būti suvirinama, kaip ir pilkas ketas. Tąsiosios geležies dalys lengvai privirinamos prie plieno ar tąsios geležies.

DAROMAS JŪROS KELIO MODELIS

Inžinieriai sumodeliuos rankomis 10.000 kvadratinių pėdų cemento paruošdami St. Lauryno jūros kelio modelį, kad galėtų išmėginti jūros kelio bei elektros jėgainių išvystymo planus. Šis modelis dabar yra statomas Ontario Hydro Electric Power Commission dirbtuvėse Islingtono, Ont. (Kanadoj).

Procedūra yra sekanti: iškarpyti šablonus atitinkančius išmierom, kurias išmātavo matininkai. Horizontalinis santykis yra 500 su 1, vertikalinis yra 100 su 1. Po to, kai šablonai yra užbaigti 1:100 colio kontūrų tikslumu, jie yra dalinai užpildyti smėliu. Paskutinis žingsnis yra užpildyti šablonus ir smėlį cementu.

(Tąsa 7 psl.)

universiteto metai viską sunaikino, skurdas sudė visas šviesiasias mintis, širdies gelmėse paslėpė slapčiausias savo troškimus, kad gyvenimo rūdys jų nepasiektų ir tų troškimų įgyvendinimui šiandien vedė atkaklią kovą.

— Kodėl toks nusiminęs? — tyliai paklausė Marytė.

— Gaila man giedro ir gyvo jausmo, gaila tų lakių ir nesąmoningai drąsių žmonių, kurie rytoj apsisvils gyvenimo ūkais, skurdo debesimis apsiniauks.

— Kodėl taip juodai žiūri tamsta tų jaunuolių ateitin?

— Ateitį skiriu į dvi dalis: medžiaginę ir dvasinę; bet tas paskirstymas nieko nereiškia. Pažvelk tamsta ten pasienyje stovinčią grupelę. Devyni vyrukai. Girdžiu jų skambančius balsus — lietuviai ir visi skursnos. Visus juos pažįstu ir žinau, kad dėl kasdieninės duonos, dėl tų pačių minčių ir troškimų, nuoslopins jų gyvenimo giedrą, tą sens de la vie, be kurio sunku kovoti ir gyvenimu pasitikėti. Ir, duok Dieve, jiems nors svariausia iš visų troškimų išlaikyti, kol darbo vartai atsivers.

— Tai koks skirtumas yra tarp tų dviejų ateities dalių?

— Matai tamsta, kad beveik jokio skirtumo nėra, nes vienas nuo kito priklauso.

Orkestras pradėjo groti siūbuojantį, svaigulį valsą. Gaidos plaukė tokios švelnutės ir drauge tokios viliojančios ir apgaulingos, prieš kurių jėgą sunku atsispirti.

(Bus daugiau)

Iš Mr. J. Gausio Kontozos

NUODAS KIRMĖLĖMS

— Žiūrėkite, — sako mokytojas, — štai du indai. Viename jų — 90% alkoholis, antrame — vanduo. Dabar, štai, imu kirmėlę ir įmetu ją vandenin. Matote, ji vikriai plaukia ir visai gerai jaučiasi. Išimu ją iš vandens ir įmetu alkoholin. Na ir ką matote? Kirmėlė staiga miršta. Kokia lieka išvada? Supratote?

— Taip supratau — atsako mokinys. — Kad nesirgtum kirmėlėmis, reikia gerti daug alkoholio...

ATPAZINO LĖKŠTĖ

— Kelneri, kieno tas šuo, va, bežiūriš j mane?

— Tai restorano šuo, bet jis žiūri ne į jus, o į jūsų lėkštę.

— Tur būt alkanas?

— Visai ne, mat, jis atpažino savo lėkštę, an, ir gal būt pavydi.

PAS GYDYTOJĄ

— Labai gailla, Ponia, nėra priemonių sulaikyti, kad Jūsų vyras miegodamas nekaltėtų...

— Daktare, aš ir nenoriu, kad ji nekaltėtų. Aš norėčiau tik, kad galėčiau suprasti, ką jis kalba.

MANDAGUMAS

— Labas rytas, Ponia. Kaip puikiai tamsta šiandien atrodat!

— Ačiū! Deja, aš negalėčiau to paties pasakyti tamstai.

— O kodėl ne? Tamsta taip pat galėtum, jei tik nesivaržytum pameluoti...

VISKAS TELEFONŲ KNYGOJE
Narsuolis, mėgindamas susipažinti su gražuole, gatvėje stačiai paklausė jos telefono numerio.

— Yra telefonų knygoje — atsakė ji.

— Koks jūsų vardas?

— Taip pat yra telefonų knygoje — atsakė mergina.

Direktoriui: Jūs norite gauti mano rekomendaciją? Bet gi aš niekada nemačiau jus vaidinant?

Artistas: Parašykite, kad tokio vaidinimo jūs dar niekada nesate matę.

MOKSLO TECHNIKOS NAUJIENOS (atkelta iš 6 psl.)

Šiuo metu inžinieriai išlygina cementą rankomis, kad tai atitiktų šablonų kontūrams.

RUOSIASI PAJUNGTI SAULĖS SVIESOS ENERGIJĄ

Saulė, apytikriai skaičiuojant, kasdien žemei atsiunčia apie kvadrilijoną (1.000.000.000.000) kilovatvalandų elektros jėgos. Tai yra milžiniškas kiekis. Ir tai — nemokamos, nereikalingos kitų jėgos šaltinių, kitų medžiagų panaudojamo jėgos šaltinis.

Saulės šviesos ir šilimos dėka visa žemė apsupta gyvybės — augalų, o per augalus ir gyvulių pasaulio, kurių viršūnėje žmogus sodina save, kaip gyvoios gamtos viešpatį.

Mokslininkai jau seniai galvoja, kaip pakinkyti milžinišką saulės energiją savo reikalams, bet jų bandymai iki šiol per mažai davė vaisių.

Tiktai Amerikos Bell Telefonų laboratorijų inžinierių išradimas žada geresnių pasėkų. Jie, G.L. Pearson, C.S. Fuller ir D.N. Chapin, pagamino tokią bateriją, kurioje saulės spinduliai sukulia elektros srovę.

Mokslininkai padarė plonutes titnago plokšteles ir sujungė jas vielomis. Titnagė įmaišomos kitos medžiagos. Kai saulės spindulys atsimuša į plokšteles, titnagas nuolat ima atpalaiduoti elektronus iš kiekvienos plokštelės. Elektra tada vielomis eina į vieną storesnį vielos laidą, kuris ir suka dinamą.

Apskaičiuota, kad vienas ketvirtinasis jėgos šaltinis gali duoti lemputei žibinti, "saulės energijos".

Išradėjai tvirtina, kad titnaginė baterija gali "amžinai" veikti

(Nepr. Liet.)

SAKYK PAPERSTAI

— Daktare, — sako pacientas, — jei kuo nors aš sergu, sakyk, po velnių aiškiai lietuviškai, nepasakodamas visokiausių lotyniškų terminų — tik labiau gąsdini mane.

— Taip, — atsakė daktaras, — norėdamas būti atviras, turiu pasakyti, kad tamsta esate tik baises tinginys.

— Dėkui, daktare, — atsakė pacientas, — bet dabar duok tą ilgą lotynišką vardą, kurį galėčiau pasakyti savo namiškiams.

AR ŽINAI KAD

— Silkė gali išgyventi iki 25 metų amžiaus.

— Strausas niekad savo galvos į smėlį nekiaša.

— Strausų šeimoje kraušinius peri patinas.

— Rūkyti Turkijoje 17 amžiuje buvo draudžiama mirties bausme.

— Stiklinius veidrodžius pagamino tik 17 amžiaus pabaigoje Venecijoje, Italijoje.

— Dramblys pakelia šešis kartus tiek kiek jis pats sveria.

— 80% viso pagaminamo opiumo pasaulyje parduodama nelegaliai.

— Žiurkių pora per trejus metus gali turėti 250.000 žiurkių.

— Barškuolės tropinių kraštų gyvatės mažai tegali pakelti saulės karštį. Pakaitintos 20 min. tokios saulės, kurią žmogus pakelia visą dieną, jos nugaišta.

— Vandenyuose yra tiek magnezijaus druskų, kad iš jų galima būtų pagaminti magnezijaus metalo, kuriuo apklotum visą žemę dviejų metrų storio pluta.

LAISVOJO PASAULIO SPAUDOS PUSLAPIUOSE

Svetimieji apie mus.

Tarptautinio Valtiečių Internacionalo žinių tarnyba savo mėn. pranešime Nr. 10 įsidėjo žinią, kad JAV kongresas pasmerkia Pabaltijo kraštų okupavimą. Sen. Ives, pažymima, pareiškė abiejų rūmų narių susirūpinimą, pažymėdamas, jog tol negali būti pasaulyje pastovios taikos, kol bus pavergti Pabaltijo ir kiti bolševikų užgrobiti kraštai. Kitą žinią kalbama apie būtiniausių reikmių Lietuvoje trūkumą.

* Amerikiečiai ir britai bendru sutarimu leidžia dokumentus, kurie pateko jiems į rankas iš nacių archyvo. Pastaruoju metu vėl pasirodė naujas tomas, apimęs laikotarpį tarp 1939 m. rugsėjo 4 d. iki 1940 m. kovo 18 d. To tomo dalis liečia Pabaltijį ir pavaizduoja įžangą į Lietuvos Nepriklausomybės laidotuves. JAV spaudoje pastebimas vis stiprėjas įsitikinimas, kad Amerika nepadarys tokios klaidos, kokią ji padarė Antrojo Pasaulinio karo metu, perleisdama bolševikams visą Rytų Europą. Amerika šiandien ginkluojasi ir vieną dieną pareikalas, kad bolševikai pasitrauktų į savo buvusias sienas.

* Plačiai skaitomas amerikiečių savaitraštis "The Pilot" įsidėjo straipsnį apie VLIKO pirm. Krupavičių ir jo veiklą. Mėlynosios armijos organas paskyrė net 4 puslapius Lietuvai ir lietuviams.

* Vokiečių kalba leidžiamas žurnalas "Welt-Stimmen" birželio mėnesio leidinyje įsidėjo A. Baldaus straipsnį apie "Lietuvių dabarties poeziją", iliustruotą būdinga rūpintojėlio nuotrauka. Straipsnyje išskirti svarbiausieji lietuvių grožinės kūrybos etapai, dainų grožis ir jų europietiškas, plačiau sustojant su prof. V. Jungferio pateiktomis jų vertimais į vokiečių k. ir esmingai apibūdinta Doneičio, Maironio, Vaižganto, Vydūno, V. Krėvės, Vienuolio, Kirsos, Brazdžionio, Dovydeno ir kt. kūryba.

* Ir sugrįžusieji iš Sov. Sąjungos ispanai patvirtino žinias, kad lietuvių sutikę Sibire veik visur. Kai kur matė ištisus kašmus apgyventus lietuvių ir kitų pabaltiečių.

* Vokiečių pabėgėlių spauda, rašydama apie likusių Klaipėdos krašte vokiečių likimą, pažymi, kad — tai matyti iš gaunamų laišku — sovietinė Lietuva neturi net savo pašto

ženkliukų,

o visur vartojami rusiškai. Tikėtai 1950 — ryšium su "pabaltiečių tautų išlaisvinimu nuo kapitalizmo" — 10 metų sukakčiai atžymėti buvo išleisti "jubilejiniai pašto ženklai". Padėtį krašte rodo taip pat laišku popierius ir dažniausiai vartojamas mėlynas "atramentas". Kai kada laiškei parašomi paprasčiausiu pieštuku. Nors žmonės okup. krašte ir žino, kad daug jų laišku ir atviručių nepasiekia adresatų, nes juos sulaiko cenzūra, tačiau bent tomis grynai privatiškiausio pobūdžio žinutėmis mėgina prisisiverbti pro gelež. uždangą, jiems jau vien dėl tokio rašymo sudarancią dar didesnę pavojų. Iš gaunamų laišku vokiečių įstaigos yra padariusios išvadas, kad pvz. Klaipėdos krašte "yra viskas lietuviška", vėliai mokomi tik lietuviškai ir rusiškai. Vokiečių kalbos mokyklose nėra.

* AP žiniomis, bolševikai į pietus nuo Karaliaučiaus esantį Prūsų Ylivos miestą (Preussisch — Eylau), pagerbdami rusų gen. Bagrationą, 1807 m. vasario 7 ir 8 d. dalyvavusį kautynėse prie Ylivos prieš Napoleoną, pavadino Bagrationovskiu. "Volksbote" žiniomis, iš Kalmukų stepių, esančių į pietus nuo Stalingrado, 20.000 kalmukų buvo perkelti į Karaliaučiaus sritį.

VERKDAMI NERYKITE ASARU — BUS SVEIKIAU

Verkdamas žmogus išlieja savo skausmą ir sievartą asaromis, ir ne be reikalo ši žemėlė vadinama "asaru siena". Senovės egiptiečių, graikų ir romėnų kapuose randami moliniai mažai indeliai, kuriuos priverkdavo mirusiųjų artimieji, o dažnai ir pasamdyti verkikai. Asaros būdavo palaikojamos kartu su mirusiais, kaip meilės ir prisirišimo ženklai.

Ir mūsų liaudies tautosakoje ir raudose randama gaudžių asarų. Regis, ir senovės lietuviai, pritūkęs saviškiams asarų išteklius raudoti mirusiųjų, grėbdavosi samdyti asaringus "profesionalus".

Mokslas žiūri į asaras iš kito kampo. Jis ištyrė, kad asaras gamina dvi laukos, esančios akies įdubime. Jos pradeda gaminti asaras tik po dviejų ar trijų mėnesių kūdikiui gimus. Čia paaiškėja, kodėl naujagimiai "verkia", klykdami be jokių asarų. Taip pat pastebėta, kad vyrai mažiau verkia.

Kai kas yra linkęs manyti, kad asaros yra savotiški nuodai, nes 1922 m. buvo jose pastebėtas elementas, lizozima vadinamas, kurio paskirtis yra ginti žmogaus organizmą nuo ligų, ypač nuo meningito.

Lizozima pastebėta ir ulcerom sergančiųjų viduriuose. Iš to daroma išvada, kad susilaikyti nuo asarų, arba verkinti "krokodilo" asaromis ir jas ryti, yra nesveika ir galima susirgti ulcerom. Išvada sustiprinama dar ir tuo faktu, kad moterys keturis kartus daugiau asarų išlieja už vyrus ir moterų, sergančių ta liga pasitaiko keturis kartus mažiau negu vyrų.

Ne be reikalo poetai asaras dievina, o ir norinčiam būti sveikam — patartina dažnai ir gerai išsiverkti.

(Darb.)

Moterys ir politika

* Anglijos parlamente pirmoji moteris buvo Lady Astor. Savo kalbom ji priterorizuodavo kitus parlamento narius. Po vienos tokios aštrios liežuvingos kalbos kitas atstovas klausia: "Ką gerbiamoji atstovė mano apie tai, ką ji tik dabar pasakė?" O toji atšovė: "Ką aš galiu žinoti, ką aš manau, kol aš laikraščiuose nepaskaičiau, ką esu kalbėjusi."

* Ir Margaret Truman, kuri lig šiol dainuodavo, gali pereiti į politiką. Korespondentas paklausė, ar teisybė, kad ji leis savo kandidatūrą statyti artimuosiuose rinkimuose. "O kodėl ne? — atsakė: — Tris svarbiausias sąlygas sėkmingai politinei karjerai aš turiu: galiu rankas paspausti, kad net kaulai braškėtų; galiu nesunkiai atsiminti veidus, kuriuos sykį esu mačius; moku savo pažadus su tokia elegancija užmiršti, kad žmonės už tai nepykėtų."

(Darb.)

KRAUNA HYDROGENO BOMBAS

JAV-bių Atominės Energijos Komisija paskelbė, kad Prezidento įsakymu, mašikai gaminamos hidrogeno bombos ir kraunamos į sandėlius. Atominiai ginklai gaminami jau įvairių rūšių. Oficialiuose sluokniuose pareiškama, kad Amerika turi stovėti atominių ginklų gamybos viršūnėje.

SUTAUPYSITE PIRKdami TIK GERĄ PREKĘ

Pirkite batus bet kurioje firmos

EZYWALKIN Ltd.

KRAUTUVĖJE

90, Rundle Street
Unley Road
Mount Gambier

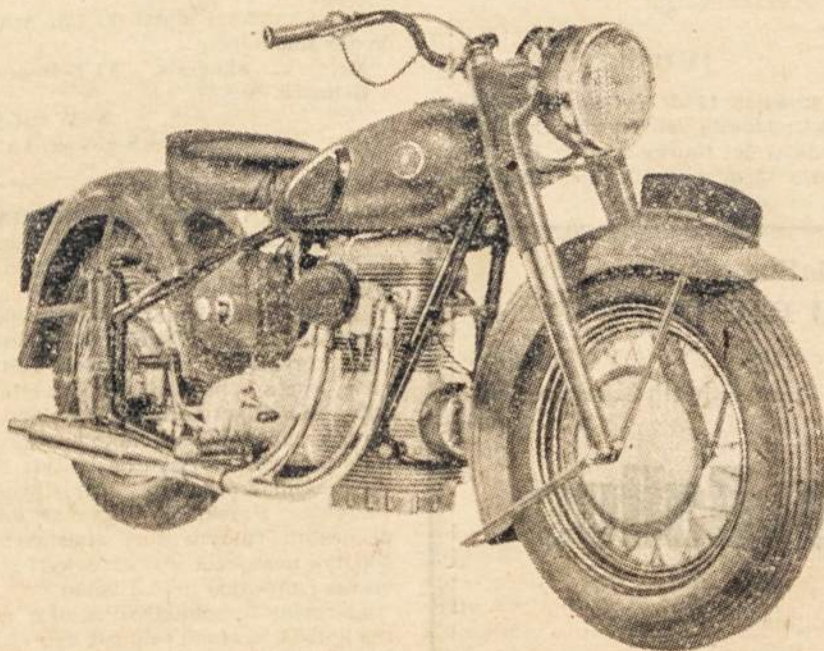
Port Pirie
Port Lincoln
Port Adelaide

Hindmarsh
Hindley Street
Gouger Str.

Kiekvienos poros batų patvarumas garantuotas

LAIKAS — PINIGAI

Greitas susisiekimas sutaupo laiką

NAUJI IR VARTOTI MOTOCIKLAI IR MAŠINOS

Supreme Motors

123 GOUGER STREET, ADELAIDE
Lengviausios išsimokėjimo sąlygos.

ADELAIDĖ

NAUJA SKAUTŲ AKADEMIKŲ VALDYBA

Rugpjūčio 10 d. įvykusioje Akademinių Skautų Sąjūdžio Adelaidės skyriaus narių sueigoje į naują sk. valdybą buvo išrinkti: filisterė dr. S. Pacevičienė ir stud. architektai J. Naujalis ir A. Navakas.

PASKAITOS

Ciklas paskaitų, kurias ruošia Adelaidės Apylinkės Valdyba, vyksta gana sėkmingai. Rugpjūčio 15 dieną p. V. Morkys skaitė apie "Baimę ir autosugestiją" (iš baimės ir rūpesčių kilusios ligos ir jų gydymas autosugestijos būdu). Rugpjūčio 29 d. 5 val. vak. numatoma paskaita tema "Džiūva ir jos gydymas", kurią skaitys Dr. Šestokas.

SYDNĖJUS

"SLIDUS PUSMILIJONIS SCENOJE"

Liepos 31 dieną Sydnėjaus Lietuvių Teatro Mėgėjų Būrelis pastatė A. Rūko komediją "Slidus pusmilijonis".

Koks buvo didelis susidomėjimas pastatymu galima jau spręsti iš to, kad salė, kurioje normaliai telpa apie 500 asmenų, turėjo sutalpinti dar apie 200 papildomai! Iš to jau aišku, kaip mūsų tautiečiai vertina aktorių darbą ir kaip pasiilgę ką nors lietuvišką pamatyti scenoje. Tai puikus padrasinimas teatro mėgėjams nenustoti ryžto ir energijos tęsti šį kilnų darbą.

"Slidus pusmilijonis" yra komedija, gana silpnoka. Tačiau mėgėjams, kurių dalis gal pirmą kartą išėina į sceną, komedija visada yra labiau prieinama, negu kuri nors kita dramos rūšis. Šiais motyvais, tur būt, vadovaudamasis ir Sydnėjaus teatro mėgėjų būrelio vadovas pasirinko komediją, o ne kokį nors

NAUJI LEIDINIAI

SVYTURYS Nr. 3(7), 1954 m. liepos mėn. Redaguoja kun. Pr. Vaseris ir Br. Zumeris. Kaina 2/- Redakcijos adresas: Rev. Pr. Vaseris, 116 Cecil St., Williamstown, Vic.

Jurgis Jankus — NAMAS GEROJ GATVEJ, romanas. Išleido Venta 1954 m. Kietais viršeliais. 267 pusl. Kaina £1.12.0. (Ši knyga gaunama AL leidykloje).

Alfonas Nyka — Niliūnas — ORFĖJAUS MEDIS, eilėraščių. Išleido Vytautas Saulius JAV-bėse 1953 m. 127 pusl. Kaina £1.7.0. Stasius Būdavas, UZDRAUSTAS STEBUKLAS.

Romanas, 248 psl., kaina 2,60 dol. Dail. Alb. Bielskis. Išleido Gabija, 335 Union Ave., Brooklyn 11, N.Y.

GABJA Nr. 5., neperiodinis literatūros žurnalas, red. Stp. Zobarskas. 88 psl., kaina 1,00 dol. Adr. Gabija, 335 Union Ave., Brooklyn 11, N. Y.

sunkesnę veiklą, kurį su neprityrusiomis jėgomis sunkiau būtų buvę įveikti. Tačiau reikia manyti, kad ateityje teatro mėgėjai patieks publikai ir rimtesnių dalykų.

Sydnėjaus teatro mėgėjų grupėje, pastaciūsiuje "Slidų pusmilijoni", dalyvavo: O. Burokaitė, M. Osinaitė, E. Slonskis, V. Burokas, R. Jaselskis, T. Rotcas. Dekoracijos H. Šalkausko. Režisoriaus St. Paulauskas.

SPORTAS

KREPSINIS

* Basketball Stadione, Forestville š.m. rugpjūčio mėn. 20 d. 9,30 val. vak. įvyks įdomiausias šių metų rungtynės, kai VYTIS susitiks su ALS (latviais). Šios komandos, sprendžiant iš praeities, turėtų prarasti puikų žaidimą. ALS ir VYTIS šiuo metu yra geroje formoje. Tad penktadienį visi į krepšinio rungtynes! Savo atsilankymu padėsite komandai laimėti.

Šios rungtynės žaidžiamos dėl Pietų Australijos meisterio vardo.

Taurus — West Torrens 25-16 (12-5) Rugpj. 12 d. — Dėl abiejų komandų gero gynimo nebuvo pasiekta didelio taškų skaičiaus. Šliužas su Marcinkevičium pasirodė labai gerai. Puolimas (Alkevičius su Merūnu), kuris atnešė laimėjimą, rasdavo kietą pasipriešinimą prie priešo krepšio, bet darnios pasuo-tės ir pusiau pakenciami metimai triuš-kino priešo zoną.

Lėtas Tauro žaidimas tepasiekė tik mažą rezultatą (mažiausias taškų skaičius šiais metais!). Tačiau, laimėjimas yra svarbesnis. Taškus pelnė: Alkevičius 11, Merūnas 9, Karla 5.

Vytis — Sturt 72-33 (26-12) Rugpj. 12. — Perdaug savimi nepasikėdama, Vytis jau nuo pirmos žaidimo minutės savo priešą pradeda kietai spausti. Gynime Gurskis su Jačiunskiu puikiai nuimdavo kamuolius nuo krepšio. 10 minučių žaidimas ėjo daugiau lygiomis, bet, kai Urnevičius pakeitė Pyragių, žaidimas pagyvėjo ir rezultatas pradėjo kilti mūsų naudai. Kairiojo sparno puolėjui Visockiui susižeidus, jį pakeitė Pyragius.

Antram puslaiky Vytis pagreitina žaidimą. Pyragius pasikeičia su Jačiunskiu. Negalėdamas uždengti Urnevičiaus, priešas susilaukia didelio santykio skirtumo. Taškus pelnė: Jačiunskis 17, Pyragius ir Petkūnas po 8, Visockas 7 ir Gurskis 2.

* Vyties jauniai sezoną pradėjo labai blogai, bet vėliau smarkiai padirbėjo ir pirmenybių pabaigoje gavo III-čią vietą ir pateko į ketvertuką.

Rugpj. mėn. 18 d. 7,30 val. vak. Hackney Tram Hall. loš pusfinalės rungtynes prieš Seacraft. Visas komandas, patekusias į ketvertuką, paskutiniu metu Vyties jauniai lengvai nugalėjo.

FUTBOLAS

* Rugsėjo 11 d. Vyties rezervas žais prieš Budapestą dėl "Rowley Cup". Jauniai dėl taurės žais su Pt. Thistle rugsėjo 18 d. savo aikštėje. Rugpj. 28 d.

jauniai rungtynių neturės (laisva). Rugsėjo 11 d. Pt. Thistle — Vytis rungtynės nukeltos iš rugpj. 7 d. Kitos rungtynės bus žaidžiamos kaip nurodyta programoje.

Vytis — Birkalla 1:6

Rugpj. 7 d. — Jau kelintos iš eilės rungtynės pralaimimos, nes komandai trūksta kovingumo, bei pasiryžimo. Priešas, kiekiau žaisdamas ir turėdamas geresnę išvermę, antram kėliny visiškai prispaudė mūsų šikius, kurie retai tegaudavo kamuolį. Esant tokiai padėčiai Vyties puolimas praranda visas viltis, nes priešas veda 6:1. Įvartis Kito.

Teko pastebėti, kad rezervu vartininkas S. Visockas neturėjo laimės, o, be to, lošdamas už rezervą ir vėliau už pirmą komandą, perdaug buvo apkrautas. Ateityje ši padėtis turėtų pasikeisti.

Edas

INFORMACIJOS

"ZEMELĖ ŠVENTOJI" JAU SURINKTA

Pranešame, kad Marijos Radzevičiūtės Žemaitijos knygnešio romaną "Zemelė šventoji" jau baigta rinkti. Netrukus bus ir išspausdinta.

Be anksčiau paskelbtųjų, šią knygą prieš išėinant iš spaudos, užsisakė šie tautiečiai:

- 23. S. Jablonskas, Vermont, S.A.
- 24. Vincas Melnikas, Wallaena, N.S.W.
- 25. A. Zakarevičienė, Draper, S.A.
- 26. A. Mickus, Kingsville, Vic.
- 27. V. Laurinaitis, Mt. Gambier, S.A.
- 28. p. Dainius, Malvern, S.A.
- 29. V. Sadauskas, Yacoona, N.S.W.
- 30. J. Sirutis, Guthega, N.S.W.
- 31. N. Butvila, Flinders Park, S.A.
- 32. V. Laukaitis, Auburn, N.S.W.
- 33. P. Pilka, Canberra, ACT.
- 34. A. Krausas, Maribyrnong, Vic.
- 35. Vikt. Kučiauskas, Hobart, Tas.
- 36. p-nia Visockienė, Parkside, S.A.

Visiems nuoširdus ačiū!

Kviečiame ir kitus gerb. Skaitytojus tuoj pat siųsti užsakymą, tuo padėsite ir pagreitinsite šios knygos išleidimą. Knygos kaina geresniame popieriuje 8/0, prastesniame — 6/0.

Užsakyti adresuoti: Australijos Lietuvis, 35 Cator St., Hindmarsh, S.A.

LIETUVOS KARIUOMENĖS KŪRĖJŲ — SAVANORIŲ DEMESIUI

Vykdamas Lietuvos Kariuomenės Kūrėjų — Savanorių Sąjungos Centro Valdybos (Chicago, JAV) pavedimą, Sydnėje įsisteigusio NSW valstybės L. K. K. — Savanorių S-gos skyriaus valdyba kviečia visus k. — savanorius, gyvenančius Australijoje (išskyrus Vakarų Australiją) įsiregistruoti, kad įsteigtume Australijoje S-gos skyrių su poskyriais.

Užsiregistruvus, korespondenciniu būdu bus prarasti valdomųjų organų rinkimai.

Tam tikslui k. — savanoriai prašomi atsiųsti apie save sekančias žinias:

1. Pavardė, vardas,
2. Liet. Kariuomenės įstojimo data,
3. Dabartinis adresas.

Be to, siųskite tuo reikalu savo sumanymus.

Žinias prašome siųsti iki š.m. spalio 1 dienos šiuo adresu:

Mr. V. Šliogeris, 17 Belmore Av. Belmore, N.S.W.

NSW valstybės L.K.K.S.S-gos sk. Valdyba

FUTBOLININKŲ SUSIRINKIMAS

Rugpjūčio mėn. 22 d. tuojau po pamaldų, bažnyčios salėje, Vyties Futbolo Sekcija šaukia visuotinį susirinkimą.

Kadangi bus renkama nauja sekcijos valdyba, ypatingai kviečiami į šį susirinkimą atvykti visi futbolininkai, kad nors vieną kartą patys išsirinktumėte valdybą, nes vėliau daromi priekaištai, kad jie tos valdybos nėra rinkę ir su jos nariais pradeda visai nesiskaityti ir net jėga bando pašalinti jiems primestą valdybą. Pasekmėje gaunasi suirutę primestoji valdyba turi atsistatydinti, o patys nepajėgia susitvarkyti ir taip viskas paliekama likimo valiai.

Lietuviai futbolininkai, žaidžią už kitus klubus, prašomi taip pat dalyvauti.

MELBOURNO MOTERIMS

"š. m. rugpjūčio 22 d., 1 v. p.p. (po pamaldų) 295 Hoddle St., Collingswood, Vic. įvyksta visuotinis Soc. Globos Mot. D-jos narių susirinkimas. Narėms dalyvavimas būtinas. Kviečiamos taip pat ir viešnios, norinčios įsijungti į D-jos darbą. Soc. Glob. Mot. D-jos Komitetas"

PRANEŠIMAS

Šiuo pranešam, kad pirmajam Australijoje, ALB-nės namui pastatyti Geelongo Apylinkės vardu (Australian Lithuanian Community — Geelong Branch) 1954 m. rugpjūčio 2 d. leidimas yra gautas.

Mielas tautiet, kur begyventum, nepašykstėk kelių penų, pastatyti Pirmąjį Lietuvių Paminimą Australijoje — Lietuvių Namus Geelonge.

Aukos siųstinos šiuo adresu: J. Raškauskas, 26 Separation St., Nth. Geelong, Vfr.

J. Pelenauskas.

Liet. Namų Statybos Komiteto Tech. Vedėjas.

PRANEŠIMAS

Vokiškai —Lietuviškai žodynas (V. Gailius, Deutsch — Litauisches Wörterbuch) gaunamas firmoj.

J. F. SCHREIBER, Verlagsbuchhandlung (14a) Esslingen a. Neckar. W. Germany.

Kaina Vokietijoje: DM10,- (priskaitant prisiuntimo išlaidas). Užsakyti galima tikrai aukščiau nurodytoji firmoj, reikalaujant prisiųsti leidinį apdėtu mokesčiu (per Nachnahme).

Kaina ne Vokietijoje: 3 (trys) am. doleriai (arba jų ekvivalentas). Iš užsienio pinigų reikia siųsti iš anksto aukščiau nurodytos firmos adresu.

LOTERIJA EGLUTEI RENGTI

Moterų sekcija numato ir šiais metais surengti Adelaidės lietuvių vaikams tradicinę eglutę.

Reikalingoms lėšoms sudaryti numatoma surengti loteriją. Tautiečiai maloniai prašomi numatyti ir skirti tam reikalui fantų, kuriuos rinks moterų sekcijos narės su atitinkamais įgaliojimais — aukų lapais.

Už paramą rengiant mūsų vaikučiams taip malonią pramogą, Moterų Sekcija iš anksto nuoširdžiai dėkoja.

PADEKA

Moterų Sekcijos Valdyba nuoširdžiai dėkoja ponioms, savo įnašu ir trūsu prisidėjusioms surengiant bufetą š.m. rugpjūčio 6 d. įvykusiame ALB Adelaidės apylinkės baliuje, būtent: p.p. Morkūnienėi, Jansonienėi, Reisonienėi, Dundienei, Janušaitienei, Šerelienei, Navakienei, Budrienei ir p. Juciui, daug padėjusiam savo transporto priemone. Ačiū!

Redakcijos atsakymai

ŽIROVAMS, Croydon, S.A. —

Jūsų straipsnį "Australijos futbolo žvaigždė" mielai talpintume, bet kiekvienas redakcijai siunčiamas straipsnis turi būti autoriaus pasirašytas ir duotas adresas redakcijos žiniai (pats straipsnis gali būti paskelbtas su slapyvardė). Nežinomų autorių straipsnių netalpiname.

NERIZIKUOKITE SAVO GYVENIMO PARTNERIU!

Jeigu esate vienišas, jūs būsite supažindintas korespondenciniu būdu su norimais draugais-ėmis. Naujieji ir senieji australai visų luomų, amžiaus ir religijos yra mūsų tarptautinio klubo nariai. Jokių įsipareigojimų. Dėl platesnių informacijų, pridėdant pašto ženklą atsakymui, rašyti:

Milton's Friendship Club (Reg'd), Dept. 4 Box 2871 G.P.O., Sydney, NSW.

Australijos Lietuvis

Pirmasis lietuvių laikraštis Australijoje

Prenumerata: metams £2.10.0, pusei — £1.6.0. Atskiro numerio kaina 1/9. Užsienin kaina ta pati.

Skelbimai: 10/0 už skilties colį. Nuolatiniams skelbėjams žymi nuolaida. Smulkūs skelbimai: iki 14 žodžių 4/0. Už kiekvieną pridėtinį žodį po 2 pensus. Užuojautos, sveikinimai ir pan. 10/0.

Adresas: Australijos Lietuvis 35 Cator St., Hindmarsh, S.A.

Tel. LU5827

The Australian-Lithuanian The Lithuanian fortnightly in Australia Publisher: J. Glušauskas Printed by Australijos Lietuvis Publ. Co., 35 Cator St., Hindmarsh, S. A. Telephone: LU5827

KRITIKOS GALIMA ISVENGTI NIEKO NESAKANT, NIEKO NEDARANT IR PACIAM NIEKU ESANT.

Grandiozinis Balius

PRANUMIKULIČIUI PAGERBTI

Š. m. rugsėjo mėn. 4 d. (šeštadienį) COCONUT GROVE kabareto patalpose, Alexander Ave ir Chapel St., kampas, South Yarra, rengiamas

Grandiozinis Balius

Programoje:

- a). Prano Mikuličiaus pagerbimas.
- b). 3 rekreaciniai programos numeriai.
- c). vakarienė iš trijų patiekalų.
- d). šokiai prie 5 asmenų gero orkestro,
- e). bufetas, loterija, balionai ir kt.

Balius pradžia — 8,30 val. vakaro. Pabaiga — 1 val. nakties. Bilietai gaunami pas p. L. Baltrūną ir p. V. Bosikį, 295 Hoddle St., Abbotsford, telef. — J.A. 3284. A.L.B. Melb. Apyl. Valdyba